Novobydžovský

Ročník XII.
10. 7. 1985

Číslo 2

ZPRAVODAJ

Z obsahu druhého čísla: Vzpomínky na okupaci, odboj a povstání ✦ Fotoreportáže ze spartakiády a májových oslav v Novém Bydžově ✦ Klenoty našeho muzea, I. část ✦ Náš rozhovor s vedoucím Knihy na Mírovém náměstí ✦ Šestý rozhovor ze seriálu Zdeňka Smutného ✦ 10. pokračování Bydžovských úsměvů ✦ Informace ✦ Matrika.

Kulturní život v Novém Bydžově

Je zřejmé, že kultura stále více proniká do všech oblastí materiálního i duchovního života společnosti. Úroveň vzdělanosti a kulturnosti lidí jsou předpokladem jejího všestranného rozvoje. Zpráva předsednictva OV KSČ na březnovém zasedání okresního výboru strany zdůraznila důležitost kulturních zařízení při zprostředkování a zpřístupnění kulturních hodnot.

Chtěl bych uvést několik poznatků z práce Městského kulturního střediska v Novém Bydžově za uplynulé dva roky. Čekal nás nelehký úkol. Bylo potřeba zajistit vysokou úroveň nabízených programů, uvést nové formy činnosti a zlepšit kvalitu organizace práce. Začali jsme u jednotného plánu kulturně výchovné činnosti. Společně se školskou a kulturní komisí jsme se snažili, aby se na jeho tvorbě podíleli všichni organizátoři kulturní práce ve městě, aby se plán nestal jen aktem administrativy. Vždyť každý z nás by se měl někdy zamyslet nad otázkou: Jak žít v místě bydlišti, abychom byli spokojeni? Jak si nalézt okruh zájmů, kterými můžeme a potřebujeme naplnit svůj volný čas a volno svých dětí? Až příliš jsme si v poslední době zvykli na to, že za nás v tomto směru rozhodují druzí. Ve školním věku určuje způsob naší zábavy většinou škola. Později vyhledáváme spíše pasivní způsob zábavy. Záleží na každém z nás, jak naplníme volné hodiny jednotlivých dnů v roce. Zda budeme ke kulturní činnosti a s tím souvisejícím volným časem přistupovat aktivně, nebo budeme čekat, kdo a jak nás zabaví. A vůbec přitom není důležité, zda žijeme v krajském městě nebo v Novém Bydžově, ale jestli dokážeme nepromarnit příležitost prožít i svůj volný čas co nejzajímavěji, hodnotně a s lidmi s nimiž je nám dobře a kteří nás i něčemu naučí. Tak prožitý volný čas nebude časem promarněným.

V naplňování této známé pravdy mají významné a mimořádné poslání národní výbory a jejich kulturní zařízení. Národní výbor má zodpovědnost za výběr společensky opodstatněných cílů, musí je organizačně propracovat a kontrolovat nejen vlastní akce, ale především hodnotit jejich účinek. Z naší zkušenosti mohu uvést, že dobře uskutečňovaná spolupráce s Městským národním výborem přinesla výsledky. Při tvorbě kulturních plánů a kulturních akcí jsme usilovali o to, aby lidé byli přímo účastni na přípravě a zabezpečení zásadních rozhodnutí, aby věděli, že se s jejich náměty počítá. A výsledek? Zvýšil se nejen počet kulturních akcí ve městě, ale i jejich kvalita. Do našich kulturních zařízení přichází stále více návštěvníků. Stále více Bydžováků ví o vynikající expozici městského muzea, využívá rozšířené služby městské knihovny. Městské kulturní středisko má 250 stálých předplatitelů v divadle, kteří mají možnost shlédnout představení pěti profesionálních divadelních scén, na pořady kulturního střediska včetně kina přišlo v roce 1984 80 000 návštěvníků. Pravidelné výstavy, pořádané MěKS mají již trvalé místo v kulturním životě města.

V nabídce pořadů jsme závislí jednak na krajské agentuře, nebo můžeme vybírat z nabídek divadelních scén, souborů ZUČ, ale i z nabídky Okresního kulturního střediska v Hradci Králové. Naše vzájemná spolupráce za poslední dva roky je velmi úspěšná a má konkrétní podobu. Pracovníci OKS znají problémy našeho kulturního střediska a nepřistupují k nim formálně. Těší nás dobré výsledky v oblasti systému Mládež a kultura, v oblasti mimoškolské výchovy a vzdělávání. Svědomitě připravené cykly přednášek, které právě OKS zprostředkovává, tvoří významnou náplň pracovního plánu naseno kulturního střediska. Je potřeba ocenit i konkrétní pomoc při přípravě večerů s BSP, komponovaných pořadů nebo klubových pořadů, které měly v našem městě úspěch. Právě tato pomoc OKS přispěla ke splnění jednoho z našich úkolů — zvýšit úroveň kulturních programů.

K plnění náročných úkolů v oblasti zprostředkování a zpřístupňování kulturních hodnot potřebujeme i vhodné prostředí. A to je další závažný problém. Stav kulturní vybavenosti a to jak její funkční uspořádání, tak estetická úroveň, není dobrý. Naše kulturní zařízení vyhovuje jen jednorázovým podmínkám a nikoliv každodenní, živé kulturní činnosti. Ale i tady hledáme cesty ke zlepšení. Pochopení s jakým jsme se setkali na odboru kultury ONV, přispělo k výraznému zlepšení prostředí pro naši činnost. Díky poskytnuté dotaci jsme mohli vymalovat naše středisko a vylepšit interiér kina. A to není málo. U pozorného návštěvníka nezůstala tato skutečnost bez odezvy.

Dokončení na str. 2

Z JEDNÁNÍ RADY MĚST NV

3. rada dne 7. 2. 1985

v z a l a n a v ě d o m í

a) zprávu o připravenosti stavebních parcel pro rodinné domky a obytné domy

b) zprávu o projekční, materiálové a dodavatelské připravenosti akcí Z a neinvestičních akcí Z

c) souhlas ONV v Hradci Králové s projektovým úkolem na dostavbu Jiráskova divadla

s c h v á l i l a

a) zprávu o politicko-organizačních opatřeních k zajištění akce Březen - měsíc požární ochrany

b) plán práce údržby a oprav bytového podniku na rok 1985

c) komplexní rozbor hospodaření drobné provozovny za rok 1984

v y h l á s i l a

a) soutěž „Za město krásnější" k 40. výročí osvobození Československa Sovětskou armádou

4. rada dne 28. 2. 1985

v z a l a n a v ě d o m í

a) zprávu o zabezpečení jarních směn NF v roce 1985

b) zprávu o stavu plnění opatření ke zkvalitnění úrovně společenských zábav

c) pohotovostní plán pro případ vzniku slintavky nebo jiné velmi nebezpečné nákazy hospodářských zvířat na území města

u l o ž i l a

a) provést aktualizaci zájemců o individuální bytovou výstavbu

5. rada dne 14. 3. 1985

v z a l a n a v ě d o m í

a) zprávu VLK k činnosti MIVP a KOVP MěstNV Nový Bydžov a zprávu k plnění vybraných úkolů vyplývajících z usnesení vlády ČSR č. 5/82 o programu hospodárnosti v 7. pětiletce

s c h v á l i l a

a) zprávu o činnosti OV v působnosti MěstNV

6. rada dne 28. 3. 1985

v z a l a n a v ě d o m í

a) zprávu o vyhodnocení údržby místních komunikací v období 1984 – 85

b) zprávu o zajištění jarních prací v JZD ČSSP Nový Bydžov

c) zprávu VLK o řešení připomínek OV v Novém Bydžově a prověrky hospodaření s vodou na provoze VčVaK Nový Bydžov

s c h v á l i l a

a) zprávu o inventarizaci za rok 1984 na MěstNV

7. rada dne 11. 4. 1985

s c h v á l i l a

a) kontrolní zprávu o postupu modernizace bytového fondu na území města

b) rozbor hospodaření bytového podniku Nový Bydžov za r. 1984

c) návrh na pokácení stromů v majetku MěNV Nový Bydžov

8. rada dne 25. 4. 1985

v z a l a n a v ě d o m í

a) zprávu o vyhodnocení akce Březen - měsíc požární ochrany

b) zprávu ŠKK k pořádání diskoték pro mládež

a schválila tato opatření:

diskotékové pořady povolovat nejdéle do 24 hodin

bezpodmínečný zákaz podávání alkoholických nápojů a zabezpečení dostatečného množství a výběru nealkoholických nápojů

důsledné dodržování stanovené kapacity sálu

dodržování kulturnosti stolování, prostředí a obsluhy

dodržování směrnice VčKNV pro stanovení cen vstupného

zajištění orientačního osvětlení, diskotéky nebudou probíhat pouze při světelných efektech

s c h v á l i l a

a) přidělení finančních prostředků ve výši 50.000 Kčs na rekonstrukci a opravy pro MěKS - kino

u d ě l i l a

nejaktivnějším občanům, OV, závodům a provozům při příležitosti 40. výročí osvobození Československa Sovětskou armádou

zlatou medaili - Emilu Lukáčovi - předsedovi MěstNV Brezno

stříbrnou medaili - Ondreji Dubínymu - předsedovi MěV NF Brezno

bronzovou medaili - Karlu Trojnovi, Josefu Novotnému, ing. Jaroslavu Prokopovi, Ladislavu Košťálovi, Františku Heřmanovi

čestné uznání rady za zásluhy o rozvoj města Nový Bydžov - ZAZ, Jabloneckým sklárnám, PMV, Jednotě, Tibě, SOU MH, Eramu, Silnicím, ČSAO, Nemocnici s poliklinikou, Gymnáziu, SEŠ, JZD ČSSP, OV č. 1, 11, 19, 20, Květě Drábkové, Josefu Zámečníkovi, Jiřímu Skořepovi, Stanislavu Stříbrnému, Antonínu Pospíšilovi, Josefu Nezbedovi, Václavu Vejrovi, Margitě Jindráčkové, Emilii Ryglové, Václavu Komárkovi, Oldřichu Žílovi, Romanu Špátovi, PedDr. Karlu Hronkovi, Jiřímu Matějcovi, Věře Slavíkové

9. rada dne 16. 5. 1985

s c h v á l i l a

a) zhodnocení plnění Komplexního plánu opatření k omezování kriminality a k ochraně veřejného pořádku na léta 1981–85 v roce 1984

b) vyhodnocení souboru opatření palivoenergetické situace v zimním období 1984/85

c) kontrolní zprávu o plnění souboru opatření k péči o životní prostředí v podmínkách Nového Bydžova

d) převod rodinného domku čp. 4 ve Starém Bydžově se stavební parcelou čp. 53

Život je otevřený, protože
nic není hotového.
Je radostno, že můžeš vše
v něm vytvořit sám

B. Václavek

Kulturní život v Novém Bydžově

Dokončení ze str. 1

To jsou tedy některé poznatky z práce v kultuře v Novém Bydžově, města které leží v oblasti přímé působnosti Hradce Králové. Domnívám se, že dobrá práce kulturních zařízení v Novém Bydžově nemalou měrou přispívá k rozvoji města a je nedílnou součástí jeho života. Uvědomujeme si zodpovědnost za výběr společensky opodstatněných programů a jejich organizační propracovanost. Je třeba mít stále na paměti, že výchova není věcí jednorázovou, nepřináší své plody za krátký čas. A tak každý úspěšný krok v této oblasti zasluhuje střízlivé ocenění.

Ochrana majetku je věcí nás všech

Boj s majetkovou trestnou činností patří k nejdůležitějším úsekům práce Veřejné bezpečnosti. Ochrana majetku v socialistickém vlastnictví tvoří hlavní náplň práce příslušníků OO VB Nový Bydžov. Zejména odhalování skryté hospodářské trestné činnosti páchané uvnitř podniků a organizací je složité a vyžaduje značné úsilí. Ve většině případů nepřichází podnět k odhalení této trestné činnosti ze strany vedení podniků a organizací kde je tato trestná činnost páchána. Přitom způsobené škody nejsou malé. Příslušníky OO VB Nový Bydžov bylo od počátku roku 1985 odhaleno celkem 11 hospodářských trestných činů a 10 přečinů. Celková způsobená škoda přesahuje 40.000 Kčs.

V převážné většině se jedná o rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví, poškozování tohoto majetku, pletichy proti sociálnímu a nemocenskému pojištění a přečiny proti pracovní kázni. Trestných činů rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví se v převážné míře dopouštějí zodpovědní pracovníci, kterým je tento majetek svěřen socialistickou organizací. Byly odhaleny i případy, kdy si pachatelé - zaměstnanci podniků, úmyslně způsobili zranění za účelem vylákání nemocenských dávek.

O tom, že úsilí příslušníků OO VB Nový Bydžov nesměřuje jen k odhalování pachatelů hospodářské trestné činnosti ale i k předcházení páchání této trestné činnosti, svědčí výsledky dosažené na úseku prevence. Celkem bylo podnikům a organizacím zasláno od počátku roku 1985 46 upozornění na zjištěné nedostatky v ochraně majetku v socialistickém vlastnictví. Podniky, organizace a JZD jsou upozorňovány na vlastní nedostatky, které byly zjištěny při výkonu služby. Podle zákona o SNB č. 40/74 Sb. jsou podniky a organizace povinny podávat do jednoho měsíce zprávy o provedených opatřeních k nápravě.

VZPOMÍNKY NA OKUPACI, ODBOJ A POVSTÁNÍ

„Kdo robuje, taj ne živi"
„Kdo otročí, ten nežije"
Motto našich letáků
z doby okupace

První společné prvomájové oslavy levicových stran v roce 1938, částečná mobilizace s nástupem do pohraničního opevnění 21. května a manifestační X. všesokolský slet v Praze se dnes všeobecně uznávají jako první pokrokové akce k formování a stmelení národní fronty k boji s německým fašismem, který ústy Hitlera v té době už otevřeně požadoval rozbití naší republiky.

Bylo nám tehdy 17—18 let a tyto akce v nás zasily sémě, které už za několik měsíců, po pokořujících mnichovských událostech, v nás vzklíčilo v nesmiřitelný odpor a odboj proti fašistickému násilí a bezpráví. Zvláště vzpomínka na rozjásanou sletovou Prahu a na bouřící strahovský stadión při Pecháčkově „Přísaze", kterou předvedlo úsečnými, symbolickými pohyby při meziznačkovém rozestupu najednou 30 tisíc mužů za doprovodu chorálu, při kterém stydla krev, nás sílila po celou dobu války a stala se i naší přísahou.

Přepadení a rozbití zbytku republiky, okleštěného od pohraničí, nám dalo už v březnu následujícího roku první příležitost k plnění této přísahy: Hned v prvních dnech okupace, kdy byly na všech nárožích vylepeny ponižující rudé vyhlášky s orlicí a hákovým křížem, jsme tyto symboly fašistického barbarství strhali, mnohde i s celým plakátem. Následné vyhlášky, varování městským rozhlasem a pokuta uložená městu pro nás byly jen zadostiučiněním... Druhou naší akcí byla vzpomínková sletová výstavka s odvážným komentářem v pouťových dnech v srpnu 1939, kdy po prvním záboru wehrmacht opustil sokolovnu. Další příležitostí k činům se pak stal 28. říjen 1939, kdy se ve městě na několika místech objevily nápisy, připomínající Den svobody. Avšak pražské události z té doby, zvláště poprava devíti vysokoškoláků a uzavření vysokých škol po manifestačním pohřbu Jana Opletala, ukázaly poprvé nelidskou a úděsnou tvář fašismu v našich zemích a dávaly tušit, že odboj proti tomuto nepříteli bude nanejvýš nebezpečný. I našeho města se tyto události vážně dotkly, když s tisícem dvěma sty studenty odvlečenými do koncentračních táborů po přepadení vysokoškolských kolejí byli odvezeni také vysokoškoláci od nás a z blízkého okolí: Jan Brouček, Ludvík Emanovský, Zdeněk Fink, Josef Janeček, Josef Kastl, Bohumil Mašek, J. Mužík, Josef Novotný, Oldřich Šebek, Jaroslav Šilhan a Josef Turek.

Nenechali jsme se však odradit, a když začal kolovat časopis „V boj" a různé letáky s posměšným i vážným obsahem, stali jsme se jejich horlivými rozmnožovateli a kolportéry. Získávali jsme je z různých pramenů, především ale od náčelníka Oty Kazdy.

Miloslav Provazník

Byla to hlavní náplň naší činnosti až do roku 1942. Dávala nám pocit hrdosti a jistoty, že se národ nevzdal. V našem archívu se podařilo těchto letáků uchovat deset a některé mají opravdu hodnotu nejen dokumentární, ale i literární, i když v duchu havlíčkovského epigonství.

Dalším podnětem pro naši ilegální práci se stalo zastavení a zakázání činnosti a nakonec i rozpuštění Sokola v roce 1941 „... pro odpor proti Říši". Došlo k tomu v době, kdy zfanatizované Německo, ovládající už téměř celou Evropu, přepadlo Sovětský svaz. A tak se stalo, že vedle tisíců komunistických představitelů byly do koncentračních táborů odváženy i tisíce sokolských činovníků... I z našeho města bylo během války v koncentračních táborech vězněno mnoho občanů. Pokud se pamatuji, z řad KSČ to byli Jan Weber, Antonín Toman, Václav Falout a Jan Hrabal, ze sokolské organizace JUDr. František Formánek, Josef Bláha, Eduard Týnek, Jan Čeliš a za župu Denisovu Ladislav Hora. Za jiné organizace byli uvězněni František Šádek a Simeon Kostelka, z jiných důvodů Josef Černý, Václav Houdek, Eduard Hylmar, František Mauer, Jan Nečesaný, Miroslav Potůček, Eduard Šindler, Josef Štyrsa a Aleš Tůma. Z nich Václav Falout, Jan Hrabal, Ladislav Hora, František Mauer, Miroslav Potůček a Aleš Tůma se již nevrátili... Tento přehled není jistě úplný. Chybějí i desítky jmen občanů židovského původu, kteří museli odejít do transportu a většinou zahynuli v nacistických vyhlazovacích táborech.

Všechny tyto krutosti nás nezastrašovaly, ale naopak v nás budily ještě větší odpor a touhu po odboji. A tak po zastavení a zakázání činnosti Sokola jsme se rozhodli založit ilegální skupinu, kterou jsme nazvali „Sokolské družstvo odboje Nový Bydžov". Ve svých stanovách jsme si slíbili, že svoji činnost nepřerušíme „i kdybychom sami zůstali a i kdyby nás to mělo život stát..." Bylo nás sedm: Ferdinand Pavelka, Ladislav Řehák, František Řehák, Stanislav Houska, Josef Stuchlík, Josef Kodydek a Mil. Provazník. Ale při některých akcích s námi spolupracovaly i ženy: Manka Bucharová, Dáša Maštálková, Božena Pavelková, Naďa Švecová aj. A po celou dobu války jsme udržovali styk s některými okolními jednotami a jejich činovníky. Byl mezi nimi například Jarka Macura ze Skochovic, Boh. Svěcený ze Starého Bydžova, J. Víšek z Chlumce nad Cidl. a příležitostně ještě další. Snažili jsme se stále kolem sebe soustřeďovat další spolupracovníky. Jejich stav značně kolísal, ale byl mezi nimi například i Zdeněk Rosůlků a právě dík pochopení rodiny Rosůlkových (stáčírna piva), jsme si v jejich stodole zřídili načas improvizovanou tělocvičnu s nářadím, které jsme při zabavování sokolského majetku včas ukryli. Zjara a na podzim se pak stala naším improvizovaným cvičištěm opuštěná plovárna, alej ke Chlumu, lesní písák, luka a pro různá večerní i noční branná cvičení celé okolí Bydžova. Tato „klukovská zábava" kryla do jisté míry naši odbojářskou činnost — i když např. noční branné cvičení v prostoru Koláče u Humburk v době stanného práva nemuselo zůstat jen zábavou, když jsme se za zády německých hlídek vraceli v noci domů. Tragikomickou příchuť mělo také postavení slovanské májky Dáše Maštálkové před budovou městských lázní. Gestapo již příští den březku ozdobenou fábory v národních barvách skácelo a rozřezalo rudý věneček, ve kterém snad očekávalo nějaká protistátní hesla. Studio Jiráskovců nám už dávno odpustilo, že se vyšetřování zvrtlo do jejich řad. Ostatně Franta Řeháků patřil nejen ke Studiu, ale i do našeho Družstva... Také příliš hlučný a rušný silvestr v ruských rubáškách u Řeháků v třiačtyřicátém anebo loučení J. Kopala s mládenectvím v našich sklepních prostorách vzbudilo pozornost sousedů. Ale byli jsme mladí a museli jsme se občas odreagovat. I to patří dnes k našim válečným vzpomínkám, není jich ale tohoto druhu mnoho...

Naši morální přípravu jsme plnili na schůzkách v bytě odvážné a obětavé rodiny Řehákových na nároží Smetanovy ulice a občas i v domě s. Tomana, pozdějšího prvního předsedy MNV, kde byl nějaký čas v podnájmu Standa Housků. Při těchto schůzkách jsme četli ilegální tisk, předávali si letáky i zprávy zahraničního rozhlasu a školili se ve vojenské přípravě. Byli jsme tak neustále ve styku a plnili svůj slib. Věděli jsme, že všechna tato činnost je nám k užitku. Ale trvala příliš dlouho a byla příliš pasívní. A tak, když v roce 1942 ustal i koloběh časopisu „V boj" i přísun letáků, cítili jsme to jako kapitulaci odbojářské činnosti po drastických událostech a opatřeních v době heydrichiády a rozhodli jsme se vydávat vlastní letáky. Jejich zaměření, obsah a název „Boj za Slovanstvo" nebyl pouhým anachronismem. Kromě tyršovské tradice rozhodly o něm především proklamace moskevského rozhlasu v květnu 1943 k zesílení boje slovanských národů proti fašismu. V Moskvě bylo za války několik všeslovanských kongresů, které svými proklamacemi se vlastně snažily přenést Velkou vlasteneckou válku i za hranice Sovětského svazu. Naše letáky byly v tomto smyslu také odpovědí na štvavé komentáře proti těmto výzvám ve fašistickém tisku. V našem archívu zůstal např. výstřižek takového článku z Národní politiky ze dne 14. 5. 1943.

Pokračování na str. 4

Pokračování ze str. 3

Celkem jsme vydali tři čísla těchto letáků. V prvním jsme v roce 1943 nabádali k vytváření ilegálních skupin, aby odbojová organizace pokračovala i v této těžké době. V druhém letáku v roce 1944, který byl rokem sletovým, jsme připomněli sugestivní recitaci z Pecháčkovy Přísahy, která v nás stále zněla jako ozvěna po celou dobu války:

Kdož se boji vyhýbáte,
kdo se svého práva vzdáte —
kdo se matky odříkáte?
Zde jsme vládci.
Zhynete, jak zeměrádci!

Ale připomněli jsme také optimistický bojový chorál z této Přísahy:

Vpřed! Jen vpřed, semknuté řady
nepřátel jsou zmar!
PROTI MOCI NAŠE SÍLA! PROTI
ZRADĚ NAŠE VÍRA!
Vpřed, jen vpřed a naše řady
houstnou víc a víc!
S vírou v srdci, s dravou silou
nepříteli vstříc!

Cítili jsme aktuálnost těchto veršů. Odbojářské hnutí v té době už ožilo v plné síle a cítili jsme, že takřka denně roste s vítězným postupem Rudé armády.

Ve třetím letáku jsme už vyzývali v boj.

Tyto letáky jsme rozesílali z různých míst asi na 25 adres v Praze a v našem širokém okolí. Jistě si na ně z dosud žijících pamětníků vzpomene např. Jarka Macura, Bohouš Svěcený a snad i jiní.

Z našich dalších tajných, ale soukromých tisků stojí za zmínku ještě dva památníky závodu „Ukaž, co umíš", které v roce 1943 a 1944 vytiskl a fotografiemi doplnil Ferd. Pavelka. Závod Ukaž, co umíš byl závodem všestrannosti, který ČOS vypsala na začátku války, a my jsme si ho upravili tak, aby pro nás byl nejen tělovýchovnou činností, ale i brannou přípravou. Některé názvy disciplín kryjí např. střelbu, soutěž v morseovce, úkoly nočních branných cvičení aj. Tyto dlouhodobé, vlastně celoroční soutěže nás nutily ke schůzkám nejméně dvakrát týdně a umožňovaly nám tak plnit slib, který jsme si při založení Družstva dali.

Nebyla to jen zábava, nebyla to jen hra. Válka nás spojila na život a na smrt. To jsme si uvědomili zvláště už při popravách komunistických a sokolských činovníků v době nástupu Heydricha do role „protektora" v roce 1941 a později v době heydrichiády. A jak při této příležitosti nevzpomenout vyvraždění II. ilegálního ústředí KSČ a téměř celého ústředí sokolské organizace. Památník vydaný tiskem Polygrafie v Brně v roce 1945 uvádí 83 umučených představitelů ČOS. Je mezi nimi i starosta naší bývalé sokolské župy Denisovy Ota Pilař z Dymokur. A patřil mezi ně např. i Jan Zelenka, který byl jedním z hlavních organizátorů úkrytu mstitelů na Heydricha a který se 17. 6. 1942 zastřelil, aby nepadl do rukou gestapa. Svou Přísahu tehdy splnil i František Pecháček . . .

Obránci barikády u cihelny s velitelem por. Jiří Klečkou

A jak nevzpomenout na ostatní sokolské pracovníky, kteří umírali v této době i v letech následujících společně s komunisty a s představiteli ostatních odbojových organizací v koncentrácích, na popravištích a na barikádách? Jen z vedoucích činovníků naší bývalé sokolské župy Denisovy to byl nejen zmíněný Ota Pilař, ale také Ladislav Hora z Nového Bydžova, Josef Kasal z Běrunic a ze sousedního Chlumce nad Cidl. Ota Ettel, Josef Havlín, Josef Plítek a Antonín Šetlík . . . A jak nevzpomenout nekonečné řady jmen těch, kteří byli zastřeleni jen ze záminky „. . . pro schvalování atentátu na R. Heydricha"? Byl mezi nimi z našeho města i nezapomenutelný pantáta předválečné studentské merendy JUDr. Karel Engler . . .

I v pozdějších letech války se v tisku objevovaly zprávy o popravách odbojářských pracovníků „pro členství v zakázaných organizacích a pro nepřátelskou činnost proti Říši". Tím víc jsme oceňovali obětavost a odvahu rodin Řehákových, Rosůlkových i našich rodičů. Ti všichni, pokud o naší práci nevěděli, tedy jistě tušili, oč jde při našich schůzkách a nočních potulkách. Bylo to neustálým mementem pro naši práci, vždyť Němci vraždili pro maličkost celé rodiny. Stejně tak jsme si uvědomovali spoluzodpovědnost za naše přátele a spolupracovníky v různých akcích i za rukojmí v koncentračních táborech.

Ale bylo čestné a bylo vůbec možné odbojářskou činnost opustit? Nevzdali jsme se. Snažili jsme se pracovat jen ještě tajněji a opatrněji, ale naše aktivita spíše stoupala. Snažili jsme se např. zkonstruovat vysílačku (L. Řehák) a rozmnožovací stroj (J. Kodydek). Stejně tak jsme neustále hledali spojení s dalšími ilegálními skupinami v našem městě. To se nám konečně podařilo na podzim v roce 1944, kdy SNP zaktivizovalo odbojářskou činnost i u nás. Tehdy, prostřednictvím prostřednictvím spojky, jsme navázali spojení s místním vedoucím odboje vrchním strážmistrem Štěpánem Novákem — krycím jménem Horským. Byl to úžasný pocit při vědomí, že nejsme sami, že se můžeme opřít o zkušeného velitele, který nás může pověřit závažnějšími úkoly. Získali jsme tehdy i zbraň. Za její držení byl samozřejmě nejvyšší trest, ale od této chvíle jsme se cítili opravdu akceschopnými. Avšak kromě pokynů, abychom sestavili skupinu kolem patnácti spolehlivých členů, jsme na další úkol čekali marně. A tak, když se fronta závratně blížila, narůstala i naše netrpělivost. Cítili jsme, že naší morální povinností je přímá účast v boji. Sjednal jsem proto v únoru 1945 osobní schůzku přímo s velitelem Štěpánem Novákem-Horským a požádal ho o zprostředkování přechodu k partyzánským oddílům. Odmítl však tuto naši žádost s tím, že do partyzánských skupin jsou převáděni prozatím jen ti, kteří jsou ohroženi gestapem, a že naše místo je zde. Naše schůzka se konala na zasněžené silnici mezi Starým a Novým Bydžovem. Štěpán Novák-Horský se zastavil a ukázal směrem do polí: „Mám zprávu, že právě do těchto míst mezi Bydžovem a Chlumcem nám mají být shozeny z letadel zbraně. Neudělejte žádnou nerozvážnost, vyčkejte pokynů". A tak jsme domluvili jen další doplňování úkolových jednotek spolehlivými lidmi z našich řad. Podobně vyznělo v té době i moje přímé navázání styku s pražským odbojovým ústředím ČOS, s V. Vaňkem ve Státní tiskárně na Újezdě a s Dr. Kavalírem v jeho ordinaci na Václavském náměstí. Při této příležitosti musím vyslovit obdiv našemu Ed. Týnkovi, který ač se vrátil z mučírny koncentračního tábora, neváhal mi poskytnout adresu V. Vaňka a tím umožnil naše spojení.

Když jsem po válce Št. Novákovi-Horskému připomněl náš zimní roz-

Naše družstvo při slavnosti osvobození republiky a družby obyvatelstva s Rudou armádou — 13. května 1945

hovor, odvětil, že události se tehdy řítily rychleji, než se očekávalo. Průběh jarních měsíců mu dal za pravdu. Němci už před Rudou armádou neustupovali, ale utíkali. A tak jsme jen ještě stačili vypomáhat při zajišťování a předávání materiální pomoci zajatcům, kteří projížděli naším městem, a uprchlíkům kolem Kumburku. Organizace této pomoci se zvlášť obětavě ujal Toník Langrů, který se zjara rovněž přihlásil do naší skupiny. Další akce — pokyn k vykolejení vlaku u Vysočan — byla v poslední chvíli odvolána, protože nebylo jisté, zda tudy skutečně projede muniční vlak. A pak už došlo koncem dubna v Havlíčkově autodílně ke schůzce odbojářů a k předběžnému jednání o ustavení národních výborů, které řídil pozdější předseda ONV Stanislav Jiránek. A za několik dní první bydžovské povstání. Touto významnou událostí, i když neúspěšnou a bez krvavých obětí, se Nový Bydžov zařadil po Přerovu mezi první města, kde Květnové povstání propuklo.

Následovaly události, které byly již ve Zpravodaji podle dosažitelných pramenů podrobně popsány. K tomu bych chtěl doplnit několik údajů o Štěpánu Novákovi - Horském, jehož záznamy jsou uloženy v archívu našeho Družstva odboje. Jeho mobilizační plán a třicet úkolových jednotek byly včas připraveny, a tak když po onom prologu 2. května přišel 5. května pokyn k povstání, doprovázený znělkou Lví silou z pražského rozhlasu, proběhlo u nás obsazení většiny důležitých podniků, úřadů, některých škol, křižovatek a výpadovek z našeho města opravdu bleskurychle, ukázněně a většinou s příkazem, jak úkol splnit. Původní jednotky byly doplňovány z řad dalších dobrovolníků soustřeďovaných na nádvoří starého pivovaru a doplňovaly se živelně i v průběhu dalších dní. Svůj dílčí úkol jsme tehdy splnili i my obsazením dívčí školy, která byla v té době příležitostnou ubytovnou wehrmachtu a byla hlídána dvoučlennou hlídkou Němců. Tuto hlídku jsme se zbraní v ruce odzbrojili a předali velitelství na radnici. Silnější posádku Němců v chlapecké škole odzbrojoval později Št. Novák s několika lidmi.

Zmatené události, které následovaly příští den a noc, jsme prožili ve zdechovické hájence a po návratu do města jsme dívčí školu předali ubytovací úkolové jednotce a sami jsme se dali k dispozici Klečkově četě. Bylo to šťastné rozhodnutí. Klečka se snažil být všude tam, kde se něco dělo. Pod jeho velením jsme se účastnili i bitky u cihelny, z okopů, které byly vyhloubeny ve stráních starého hliňáku, po obou stranách výpadovky směrem ke Sloupnu. Naše ležení bylo vpravo od silnice. Dnes už jsou tato místa po úpravě terénu zarovnána. S Klečkou jsme se také účastnili pročišťování zachrašťanského a zadražanského lesa... A když jsme se po desíti vyčerpávajících dnech a nocích, zpestřených například výbuchem pancéřové pěsti při instruktáži na ubytovně (jejíž hlavice naštěstí dopadla na podhlavník), sešli k poslední povinné schůzce v rodině Řehákových, měli jsme pocit, že jsme přežili sami sebe. Nemohli jsme pochopit, že život zůstal před námi, že je po všem tom, na co jsme se tolik nekonečně dlouhých roků pečlivě a mnohdy za velmi nebezpečných situací připravovali — a že jsme toho pro naše osvobození v těchto dnech tak málo udělali...

Přesto v nás ale zůstal a zůstává pocit, že jsme nezklamali a že jsme svůj slib dodrželi. Usnesením pro nás byly dlouhé zástupy zajatců se svěšenými hlavami, které procházely naším městem po slavném uvítání Rudé armády.

Naším posledním společným úkolem bylo zajištění oprav poškozené a zneuctěné sokolovny. Podařilo se nám to za vydatné pomoci předsedy MNV s. Tomana. A poslední naší povinností bylo uctít památku těch, kteří se osvobození nedožili. Učinili jsme tak za přispění Stud'a Jiráskovců smutečním pásmem na tryzně při znovuotevření sokolovny. S pietou, vděkem a úctou jsme vzpomněli všech umučených, popravených a při povstání padlých občanů z našeho města a blízkého okolí. Kromě již zmíněných sedmi župních činovníků a dalších již uvedených obětí okupace byla při tryzně zvěčněna památka i dvou občanů umučených v koncentračních táborech — Oldřicha Dobiáše a Františka Pavelky ze Skřivan a čtyř obětí květnových bojů — Zdeňka Hrubého ze Sloupna, Karla Dlouhého a Antonína Ventury z Nového Bydžova a Miloslava Hladíka z Chudonic, který při povstání zahynul nešťastnou náhodou při manipulaci se zbraní. Snad je dobře si ta jména znovu po čtyřiceti letech připomenout protože se někdy příliš — příliš zapomínáme...

Zde končí historie našeho „Sokolského družstva odboje Nový Bydžov". Naše zážitky jsme ve zkratce zveřejnili už v brožuře „Nový Bydžov 1945", kterou vydal v témže roce MNV tiskem V. & A. Janaty, v článku „Odboj mladých na Novobydžovsku". Dochovaný archív jsme v minulých dnech předali na výstavku a do depozitáře městského muzea. Mezi předanými doklady je i opis Seznamu úkolových jednotek Štěpána Nováka-Horského, obsahující 390 jmen, většinou občanů našeho města. Mnoho z účastníků bydžovského odboje a bydžovského povstání už odešlo tam, kde se již nebojuje. A jejich vzpomínky s nimi. Především toto memento nás přinutilo k tomu, abychom se po čtyřiceti letech vyzpovídali trochu podrobněji...

Víme, že naše činnost byla jen epizodou v odboji proti okupantům. Činnost mnohých jiných odbojových skupin byla jistě mnohdy daleko větší. Ale to nezáviselo pouze na nás. V té době záleželo víc než kdy jindy na náhodách, které člověka postavily před osudová rozhodnutí. A stejně tak záleželo na náhodě, s jakou skupinou se podařilo navázat další spojení. A také víc než kdy jindy záleželo na kázni... Byli jsme připraveni obětovat víc. I tak jsme ale několikrát při naší činnosti nasadili i svůj život.

Ale kdo z nás za války nenasazoval život? Kdo z nás neposlouchal zahraniční rozhlas, i když na přijímači povinně visela výstraha smrti? Kdo z nás neshánět na černo trochu jídla k doplnění žalostných přídělů? A kdo z nás neschvaloval atentát na Heydricha? To všechno byla tehdy vlastně malá hrdinství, neboť za to za všechno byla, — ne-li smrt, tedy koncentrační tábor, a to byla poloviční smrt.

Ve svých vzpomínkách jsem jistě na některé jednotlivce i na události zapomněl, anebo o nich ani nevěděl. Například o tragickém osudu Josefa Skořepy jsme se dověděli až po válce.

Dokončení na str. 6

Dokončení ze str. 5
Nikdo z nás nebyl všude a nebyl všemu přítomen. Dosavadní záznamy i toto naše vzpomínání by měli doplnit další pamětníci, aby i pro budoucí zůstalo v paměti, že i naše město hrdě bojovalo po celou válku proti okupantům a organizačně se v podzemním hnutí připravilo na zúčtování s nimi, pokud to bylo v jeho možnostech a silách.

Záslužná práce ochránců přírody

Loni v březnu byla v Novém Bydžově založena ZO ČSOP. Je to organizace mladá i svým složením. Z padesáti osmi členů jsou tři čtvrtiny studentů místního gymnázia. I když organizace zatím ještě sbírá zkušenosti, některými akcemi již o své existenci dává vědět. Jde jak o činnost propagačního charakteru, tak o činnost poznávací a hlavně pracovní.

Během minulého roku se uskutečnilo několik akcí, z nichž velký úspěch měly například exkurze do Průhonic a přednáška účastníka expedice do Kašmírského Himaláje, z brigádní činnosti to krom jiného byla likvidace divoké skládky u chráněného přírodního výtvoru ve Starém Bydžově, sběr žaludů a kaštanů.

V oblasti poznávacího a propagačního charakteru seznamování veřejnosti s činností a záměry ČSOP ve vývěsní skříňce na náměstí a v budově gymnázia.

Na základě výzvy ÚV NF, vlády ČSR a usnesení 1. sjezdu ČSOP uzavřela naše ZO ČSOP v souladu s plánem práce na rok 1985 socialistický závazek na počest 40. výročí osvobození naší vlasti Sovětskou armádou. V oblasti vzdělávání a výchovy jde o realizaci besed o propagaci cílů a výsledků činnosti při ochraně přírody. V oblasti organizační a konkrétních úkolů jsme se zavázali:

1. Odevzdat 100 kg žaludů a kaštanů.
2. Zorganizovat brigádu na výsadbu stromků u lesního závodu.
3. Na výzvu ÚV ČSOP se zúčastnit sběru klečových šišek v Krkonoších.
4. Spolupracovat při prověřování metod a možností biologického boje s drobnými hlodavci pomocí dutinových dravců a sov.
5. Zapojit se do mapování hnízdního rozšíření ptáků v letech 1985—1988 v kvadrantu 57 58 pro Ústav krajinné ekologie ČSAV v Říčanech u Prahy.
6. Na základě dohody s MěNV v Novém Bydžově každý člen odpracuje 20 brigádnických hodin na akcích ZVP NF na rok 1985.

Na realizaci všech těchto úkolů se budou podílet především žáci gymnázia, které činnost v této organizaci vede k pochopení a zhodnocení vztahů člověka k životnímu prostředí a v neposlední řadě umožňuje i rozvíjení takových schopností, názorů a postojů, které jsou nezbytné z hlediska dalšího vývoje celé naší společnosti.

Co se psalo v denním tisku o našem městě?

Největší pozornost věnoval našemu městu za uplynulé období časopis Národní výbory. Ve 20. čísle na dvou stranách vyšel článek „Aby se vývoj nezastavil", doplněný barevnými fotografiemi. Reportáž z Nového Bydžova věnuje pozornost jenom službám a modernizaci: „V Bydžově občan např. nečeká na výměnu žlabů, nátěry oken či přeložení střechy déle jak 14 dnů, drobné opravy topení a instalatérské práce mu provedou okamžitě. Když náhodou není po ruce některý z opravářů „dosky" (ta má 14 pracovníků a 2 THP pracovníky, další potom na vedlejší pracovní činnost a smlouvu o provedení práce), je vždycky k dosažení někdo z městského bytového podniku" píše redaktorka Národních výborů v uvedeném článku. Tak trochu nás zaskočila informace uvedená na konci reportáže Aby se vývoj nezastavil. Nevím, kde soudružka redaktorka přišla na to, že se jinde radíme o úrovni klubových pořadů a diskoték pro mládež. O bohatém a pestrém kulturním životě našeho města napsaly totiž jiné noviny a časopisy řadu informací. Tak např. ve 20. čísle ústředního týdeníku pro politiku, vědu a kulturu v Tvorbě v rubrice Z naší kultury nechyběla zpráva o výstavě, kterou v květnu na počest okrskové spartakiádě připravilo Městské kulturní středisko. Krajský deník Pochodeň přinesl článků o kultuře v Novém Bydžově celou řadu — 16. 5. o pořadu „nestřílejhte na milence", který uvedlo MěKS 18. 5. v Jiráskově divadle, 19. 2. v čísle 42 článek Radost ze života o jiné výstavě kulturního střediska, výstavě amatérských prací Petra Křivánka, 23. 4. o Čechově prozatímním divadle a jeho hostování v našem městě, 24. 4. informaci o výstavě paličkované krajky, výšivek a malované keramiky. O Dnech české kultury na Slovensku a naší účasti na nich psalo Nové Hradecko 13. 5. v čísle 20 v článku Novobydžovští v Brezně. Nové Hradecko přineslo i řadu informací a krátkých zpráv, které převzalo z našeho Zpravodaje (č. 18, 30. 4.). Psalo také o soutěži Za město krásnější (č. 17, 23. 4.) o modernizaci v oblasti obchodu v Novém Bydžově (2. 4.) a 16. dubna uveřejnilo článek V Lužci na výbornou o úspěšné práci smíšené prodejny, kterou vede Josef Novotný. Květnová čísla Nového Hradecka přinesla zprávy o májových oslavách v Novém Bydžově (6. 5.) a o okrskové spartakiádě (13. 5.).

(jm)

V Chudonicích na výbornou

Upravené a čisté okolí našich obydlí je jednou z podmínek ozdravění prostředí ve kterém žijeme a předpokladem ke spokojenosti občanů. Vždyť pohled na udržované zelené pásy, které lemují naše ulice, čisté chodníky i vozovky, upravené parky a ostatní zeleň potěší a osvěží nejen každého obyvatele, ale i všechny občany, kteří nás navštíví nebo jen projíždějí městem. Je také uspokojením a radostí pro ty, kteří se přičinili o to, aby život v takovém prostředí byl příjemný a naplňoval přání všech žít dobře mezi spokojenými lidmi.

Toto přání našich spoluobčanů pomáhá naplňovat vedle občanského výboru č. 12 i dohlížecí výbor SD Jednota v Chudonicích. Jeho předseda s. Václav Linka s výborem rozhodl uskutečnit přání občanů, rodáků z Chudonic. Dne 24. srpna 1985 se koná sraz rodáků v REVÍRU (dříve hostinec u Matoušů). Připravil plán jednotlivých akcí a získal pro jeho realizaci obětavé občany.

A tak jednoho pěkného jarního rána počátkem dubna sešli se u památníku padlých u přejezdu trati v Chudonicích, aby památník i jeho okolí upravili a vyčistili. Práce bylo dost pro všechny ochotné ruce, neboť prostor nebyl několik let upravován v takovém rozsahu, jak bylo plánováno v letošním roce. Bylo nutné ořezat živý plot pilkami, neboť přerostlý hlohový porost nebylo možné sestříhat. Při úpravě bylo potřeba vykopat veškeré keře i podrost kolem památníku, zrýt půdu a znova ji osázet keři a květinami, vyhrabat celý upravený prostor a odvézt roští a odpad.

Díky pracovnímu nadšení se nám podařilo splnit vše co jsme si přáli uskutečnit. Ještě nás čeká renovovat pískovcový památník, abychom po dokončení i této akce mohli říct, že se dobrá věc podařila, a že téměř 300 odpracovaných hodin bylo využito účelně.

Členové dohlížecího výboru upravili a stále se starají o zelenou plochu před prodejnou Jednoty a ve spolupráci s občanským výborem se podílejí především na kulturně politických akcích pro děti i dospělé.

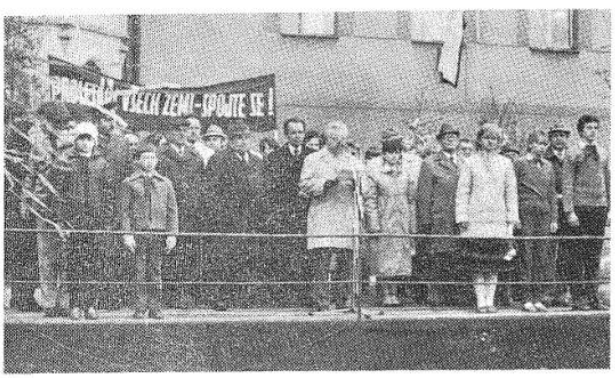
Všem občanům, kteří pomohli při úspěšném plnění první části plánovaných prací dohlížecí výbor srdečně děkuje. Jeho přáním je, aby se vždy setkal s pochopením u našich občanů a neztratil jejich přízeň při realizaci akcí společensky prospěšných.

MÁJOVÉ OSLAVY 1985

Krásná je naše země — po všech rovinách i po kopcích. Ale naše země je především krásná novým životem, který je v ní vytvářen. Úvodem k celé plejádě slavných májových dnů byla spartakiádní štafeta Dukla-Bratislava-Praha, která se zastavila i u nás.

První máj 1985. Sváteční nálada, slavnostní výzdoba ulic. Hudby vyhrávají a lidé jdou do průvodu, aby pod rozevlátými prapory manifestovali své odhodlání — uhájit mír, uhájit socialismus, šťastný a spokojený, bohatý život pro sebe, pro příští generace.

V prvních řadách májového průvodu pochodovali všichni, kteří se novobydžovským divákům představovali 18. května na zelené ploše stadiónu — cvičenci okrskové spartakiády 1985.
Máj je radost, máj je štěstí, máj je láska a mír a přátelství!

Foto J. Prokop

KLENOTY NAŠEHO MUZEA

I. ČÁST

ARCHA BYDŽOVSKÁ

Mezi uměleckými památkami muzea nad jiné vyniká archa bydžovská, křídlový kališnický oltář z hlavního městského kostela, jedno z významných děl renesančního deskového malířství s pozdněgotickými prvky v našich zemích.

Nejstarší a umělecky nejcennější částí oltáře je horní retabulum s vyobrazením Poslední večeře uprostřed a dvou kališnických kněží na vnitřních stranách pohyblivých křídel. Na vnějších stranách jsou namalovány postavy sv. Pavla a sv. Jakuba staršího.

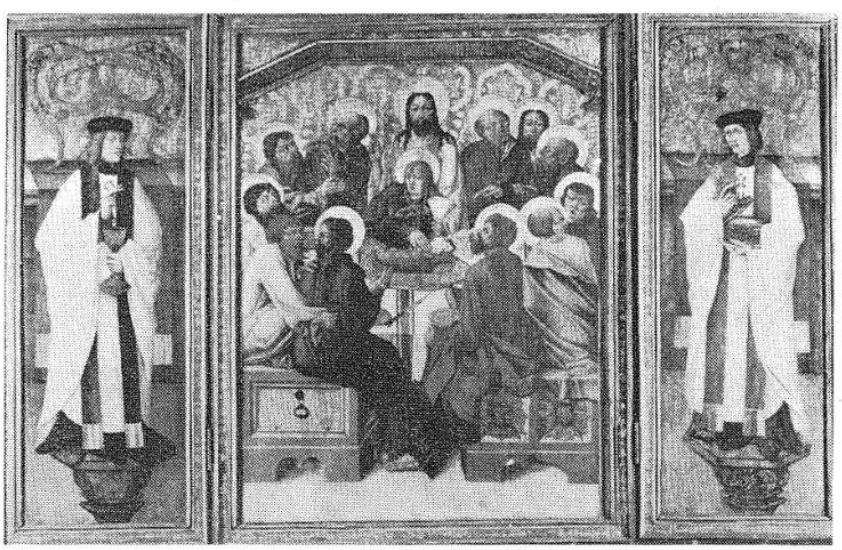
Původní archu, z níž se dochovalo jen retabulum, nechal pořídit kališnický kněz Jan Hražďovský někdy v třicátých letech 16. století na památku zemřelého bratra, novobydžovského kněze Václava Hražďovského. V roce 1605 byla archa na náklad Mikuláše Čeňka, místního měšťana a člena řeznického cechu, obnovena a doplněna. Z té doby pochází predela s dřevořezbou Poslední večeře a dvěma ozdobnými kartušemi.

Obraz Poslední večeře volně vychází z dřevořezu německého malíře a grafika Alberta Dürera, z listu B 24 cyklu Malé pašije z let 1509 až 1511. Neznámý malíř zvýraznil utrakvistický ráz deskové malby jednak vyobrazením Krista s kalichem, jednak latinským nápisem v horní části desky. Citát „Bibite ex eo omnes" („Pijte z toho všichni") byl převzat z 27. verše 26. kapitoly Evangelia sv. Matouše. Z řady rozdílů mezi Dürerovým dřevořezem a obrazem archy je zvlášť nápadná změna osoby Jidáše — u Dürera v popředí druhá osoba zprava, na oltářní desce první osoba zleva. Neznámý umělec vlastně jen přemístil měšec do rukou jiného apoštola.

Na levém vnitřním křídle (z pohledu diváka) malíř namaloval stojící postavu kališnického kněze Jana Hražďovského s gotickým kalichem. Nahoře na zlaceném pozadí čteme v pásce nápis psaný gotickou minuskulí: „Kněz Jan vlastní bratr jeho učinil památku po smrti je(h)o a ke cti chvále Boží. „Na pravém vnitřním křídle je obdobně zobrazen kališnický kněz Václav Hražďovský s bohatě zdobeným ciboriem. Nápis v pásce uvádí: „Památka kněze Václava Hražďovského a faráře bydžovského. Modle/te/ se zaň Pánu Buohu." Obě kněžské postavy stojí na ozdobných konzolách. Na vnějších stranách křídel týž malíř namaloval postavy světců, vlevo sv. Pavla s mečem, vpravo sv. Jakuba staršího s mušlí na klobouku a s poutnickou holí.

Z uvedených maleb patří k umělecky nejhodnotnější části retabula postavy kališnických kněží. Zobrazení skutečných postav na oltářních křídlech hned vedle náboženského výjevu bylo v tehdejší době zcela výjimečným uměleckým postupem. Navíc proti odvozeným, poněkud drsným a spíše schematicky podaným tvářím z Poslední večeře zde malíř usiloval o zobrazení postav se zřetelnými portrétními záměry. Lze bez nadsázky říci, že v tvářích bratří Hražďovských poznáváme jedny z prvních portrétů v našich zemích.

Slohově malba retabula spojuje převažující renesanční prvky s doznívajícími prvky gotickými. Gotický sloh se hlásí nejen zlaceným, reliéfně podaným a ornamentálně zdobeným pozadím (v horních částech střední desky a obou vnitřních křídel), ale také tvarem a výzdobou lavic i typem konzol. Na zlaceném pozadí střední desky zvlášť zaujmou granátová jablka v pětilistých růžích.

Retabulum s vyobrazením Poslední večeře a dvou kališnických kněží

Střední část predely zdobí dřevořezba Poslední večeře, zasazená do výklenku s reliéfní stěnou a postranními malovanými ornamenty. Vlevo v řezané kartuši se zavíjeným ornamentem je nápis: „Tato Archa jest na náklad slovutného pana Mikuláše Čeňka měštěnína města Nového Bydzova ke cti a chvále pána Boha udělána a postavena. Létha 1605." Stejnou kartuš vpravo vyplňuje v horní části reliéf zkřížených široč:n, níže lva s lvicí v pohybu s koulí uprostřed. Zbývající plochy predely jsou po stranách zdobeny malovaným ornamentem a v horní části nad řezbou a kartušemi vedle drobnějšího malovaného ornamentu čtyřmi plastickými hřeby a třemi obdélnými výplněmi s reliéfy puttů a květin.

Uvedený text z predely zcela neodpovídá provedené změně v roce 1605. Mikuláš Čeněk tehdy ve skutečnosti nechal pořídit jen spodní predelu, ke které bylo připojeno obnovené starší retabulum.

Po umělecké stránce je predela dílem tzv. saské renesance, ale v řezbě Poslední večeře se už uplatnily prvky manýrismu. Platí to zejména o typice tváří i o záhybech rouch.

Nově upravený a sestavený oltář čekala za dvacet let další změna. Archa sice ještě zůstávala v kostele Matky boží (nynějším kostele sv. Vavřince), ale po bitvě na Bílé hoře a nástupu protireformace se v této podobě stala nežádoucí připomínkou předbělohorských náboženských poměrů. Z pohledu katolického kněze Tomáše Pavlina celý oltář nejvíce narušovaly postavy obou kališnických kněží - predikantů. A tak někdy v roce 1625 musel neznámý malíř obě vnitřní křídla zamalovat a překrýt je postavami katolických světců, sv. Řehoře a sv. Mikuláše. Cenný archivní materiál, publikovaný správcem muzea prof. J. Honzou počátkem našeho století, tuto pohnutou dobu přibližuje i dalšími údaji. Tehdy byly také v kostele vyškrabány všechny kalvínské nápisy a na náměstí ve smolném sudu spáleny knihy, kázání a spisy protestantských kněží. Tak mělo trvale

zmizet vše, co připomínalo předbělohorské „kacíře".

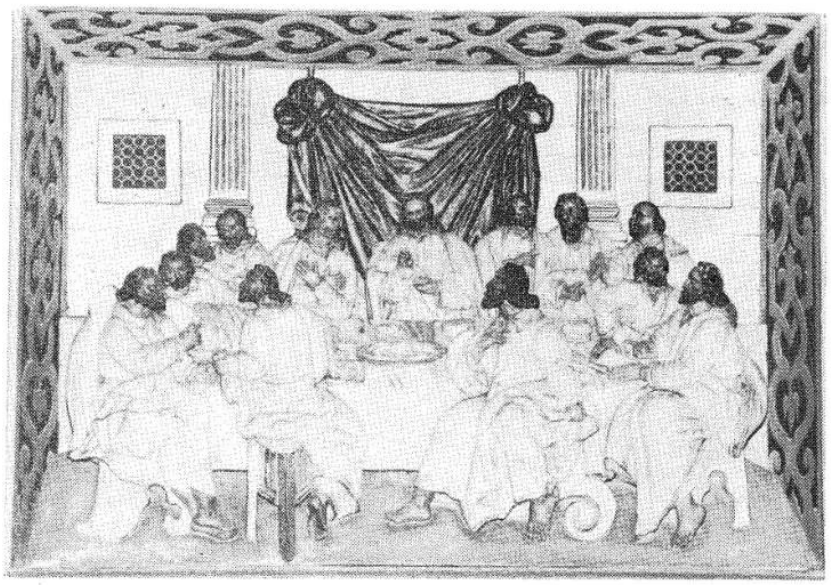
Proměněný oltář potom sloužil katolické církvi a v městském kostele zůstával ještě více než padesát let. Teprve po rozsáhlých barokních úpravách v přesvěceném kostele sv. Vavřince byla archa někdy v osmdesátých letech 17. století přemístěna do nově postaveného kostela sv. Václava a Stanislava do Měníka. Zde stála jako postranní oltář až do roku 1883, kdy byla převezena do Prahy k restaurování.

Zjevná rozdílnost střední části malby od postranních křídel přivedla akademického malíře Petra Maixnera k bližšímu průzkumu, na jehož základě zjistil, že pod obrazy sv. Řehoře a Mikuláše jsou starší malby. Záhy nato však Petr Maixner zemřel a další práce byla svěřena Karlu Javůrkovi. V roce 1885, tedy právě před sto lety, byla znovu odkryta původní malba, záměrně zmizelá před 260 lety. Škoda jen, že tehdy nebyly pořízeny nákresy ani snímky pozdějších přemaleb. I to by byly velmi cenné doklady o malbě v počátcích pobělohorského období.

Levá část predely s kartuší a nápisem

Restaurovaná archa byla potom převezena do velkého sálu novobydžovské radnice a zanedlouho se stala nejcennějším exponátem založeného muzea. Od té doby už byla znovu třikrát v Praze — v roce 1891 na Jubilejní výstavě, v roce 1985 na Národopisné výstavě československé a od roku 1936 v Národní galerii, kde ji nově restauroval prof. B. Slánský. Srovnání snímků po prvním restaurování s nynějším stavem retabula názorně dokládá různost obou postupů. Zatímco při prvním restaurování byly souvisle doplňovány a přemalovány i části chybějící a porušené vrstvy malby, B. Slánský všechny tyto necitlivé zásahy odstranil a ponechal v duchu modernějších restaurátorských zásad jen původní malbu. Z bezpečnostních důvodů archa v Praze zůstala přes celou dobu okupace a do muzea byla vrácena až v roce 1949. Spodní část archy naposledy

Střední část predely s dřevořezbou Poslední večeře

opravoval místní malíř L. Nejedlý v roce 1891.

M. Lüssner, který v souvislosti s prvním restaurováním archu zevrubněji popsal, zařadil starší část oltáře do třicátých let 16. století. Při tomto určení vyšel z publikovaného textu nápisu nedochovaného kalichu, darovaného v roce 1531 do městského kostela Annou ze Svinar a jejími syny, kněžími Janem a Václavem. Uvedenou dataci zdůvodnil na základě uměleckohistorického rozboru i známý umělecký historik a kritik K. B. Mádl, který také postihl, že archa přes slohovou rozmanitost a časovou vzdálenost dvou různých tvůrců působí jako jednotný a harmonický umělecký celek. Datace retabula byla přijata i dalšími uměleckými historiky (Ant. Matějček, J. Pešina).

Od posledního restaurování retabula už uplynulo téměř padesát let a mladší predely přes devadesát let. Po nějaký čas budou moci návštěvníci muzea dále archu obdivovat v její nynější podobě. Pak budou muset opět zasáhnout ruce restaurátora, aby malbu a řezby znovu očistily, oživily a nakonzervovaly, a tak památku zachránily i pro příští generace. Vždyť její umělecká a historická hodnota je jedinečná a nenahraditelná.

Jaroslav Prokop
Foto autor

Petrus Brandl

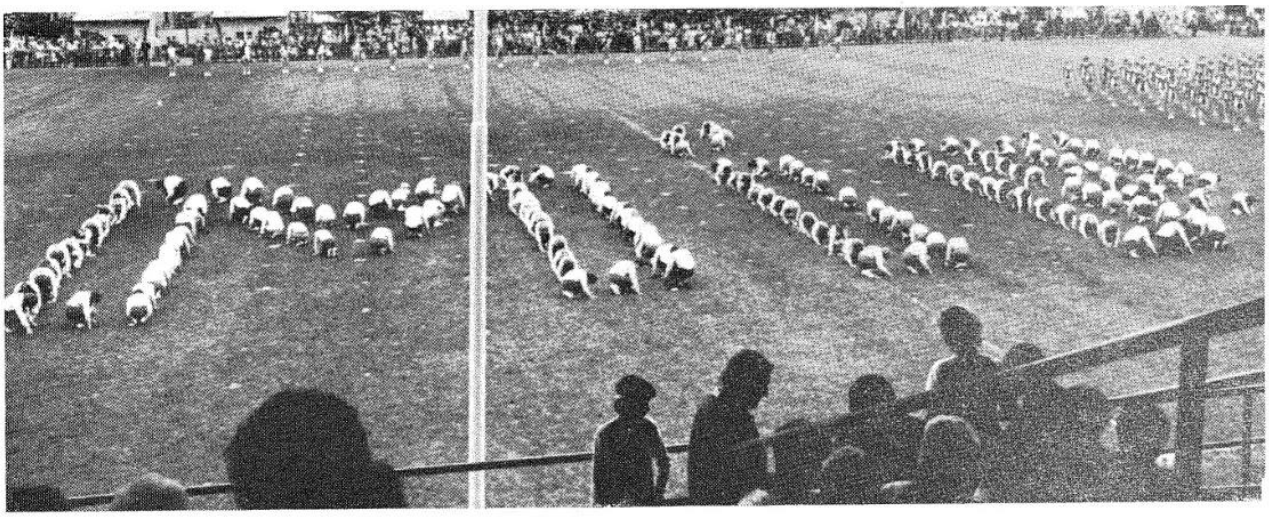
(1668 Praha - 1735 Kutná Hora)

K 250. výročí úmrtí slavného barokního malíře Petra Brandla vydalo naše muzeum brožuru Petr Brandl a východní Čechy.

Text publikace začíná stručnou charakteristikou Brandlova díla a pokračuje vypsáním pohnutých životních osudů umělce po roce 1725, kdy hlavně působil ve východních Čechách. Druhá část brožury je věnována nově objeveným obrazům Petra Brandla v našem muzeu. Čtenář se tu seznámí s výsledky archívního a uměleckohistorického výzkumu Brandlova autorství obrazů a nahlédne i do tajů práce malířů restaurátorů manželů Bergerových, jejichž zásluhou byla díla slavného barokního mistra zachráněna pro příští generace. Text brožury doplňuje osm reprodukcí a základní přehled pramenů a literatury. Brožuru je možno zakoupit v expozici muzea za 5 Kčs.

— 250 —

SLAVÍME TĚ, LIDSKÁ SVOBODO!

VRCHOLNÁ PŘEHLÍDKA MLÁDÍ, KRÁSY A POHYBU

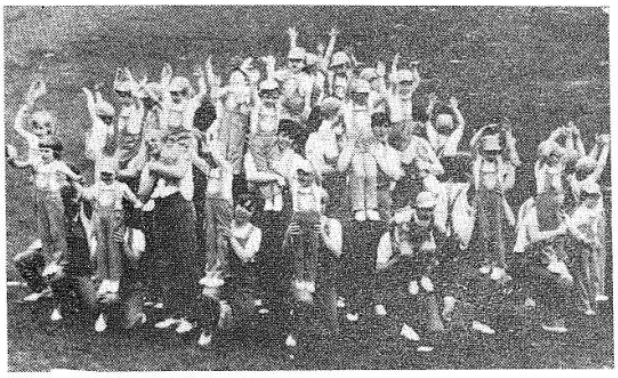
NOVÝ BYDŽOV

'85

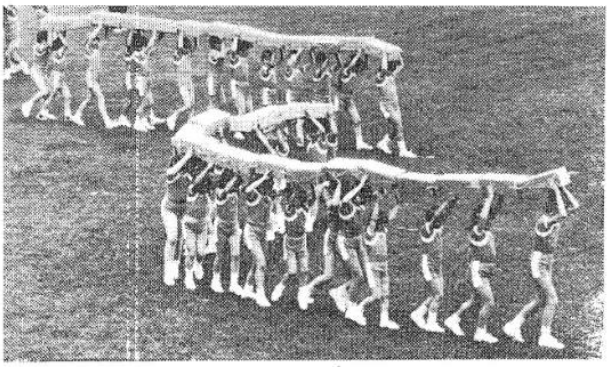
18. KVĚTEN 1985

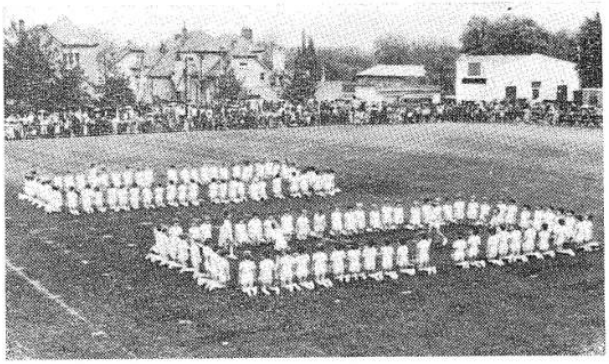
NÁDHERNÁ PESTROBAREVNÁ ŘEKA
Spartakiádní průvod městem směřoval na stadión Jiskry. Stovky rozesmátých cvičenců neodradil ani déšť. Jásot a radost — to byl průvod okrskové spartakiády!

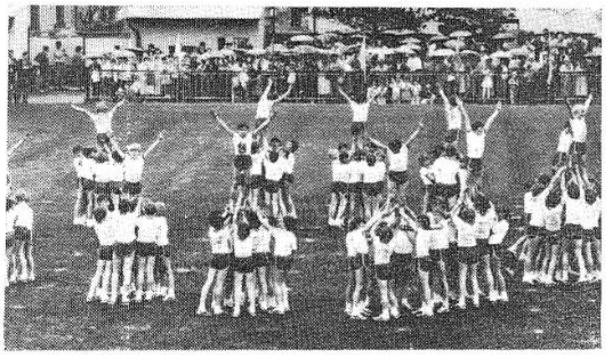
RADOSTNÁ HRA MALÝCH I VELKÝCH.
Přišli se svými táty a mámami, aby se představili s dojemně prostou skladbou. Tancovali své kolo kolo mlýnský, honili se a opět utíkali pod křídla svých nejmilejších.

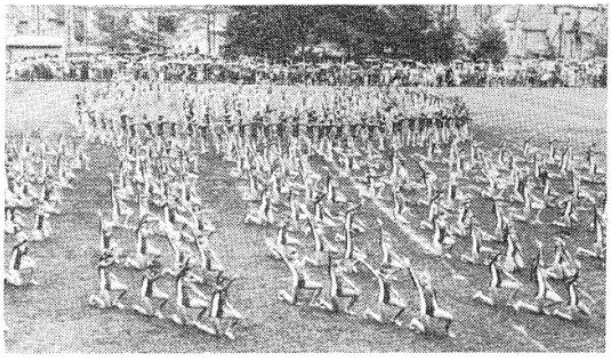
ODPOLEDNÍČEK „DRÁČAT"
Dup, dup, dup a startujeme do skladby nejmladšího žactva, ve které si ještě bezstarostně hrajeme. Drak se nám stal spartakiádním přítelem stejně jako hudba z večerníčků.

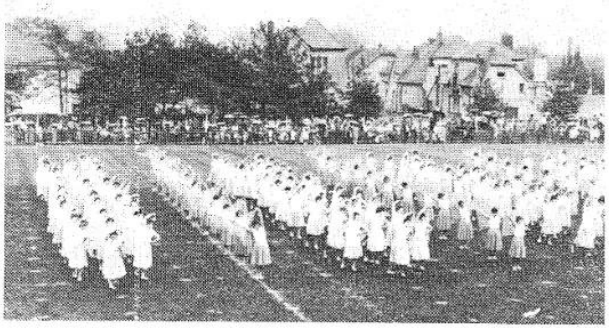
TENISOVÉ DVORCE NA PLOŠE
vytvořili mladší žáci ve skladbě, která uvedla na plochu nejen sportovní prvky, ale celý sportovní děj. Forhend, bekhend, smeč! Wimbledon může pukat závistí.

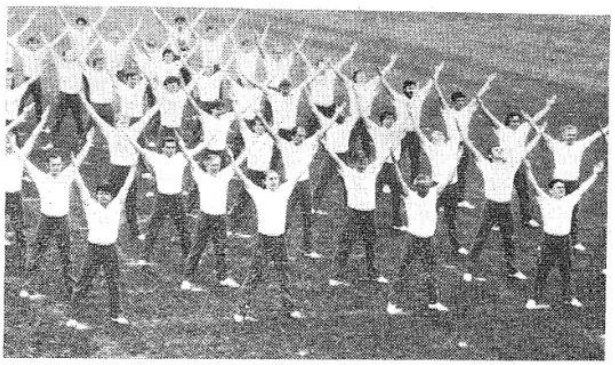
VŠICHNI ZA JEDEN PROVAZ
Výskok, podřep, klus, klik, střídají se prvky gymnastiky i pořadového cvičení, pochodu i ranní rozcvičky. Správní kluci — taková byla skladba starších žáků.

MAJÍ SVOU PŘEZDÍVKU — POUPATA
To jsou starší žákyně, provázené na ploše zpěvem Michala Davida o tom, že „brzy přijde ta chvíle, den, kdy růže bude z poupěte."

DĚKUJEME, MISTŘE DVOŘÁKU
Cvičení žen v krásném rytmu Dvořákových Slovanských tanců vyjádřilo pohybem lyričnost a meditativní básnivost mistra. Rozkvetlá louka plná barev!

MUŽI — TAK JSME SI VÁS PŘEDSTAVOVALI
Muži obstáli. Jejich prostná v úvodu byla přesná a působivá i akrobatické prvky působily ve své realizaci dobře

Foto J. Prokop

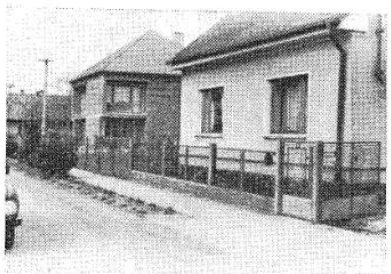
Za město krásnější

Soutěž občanů města Nového Bydžova na počest 40. výročí osvobození Československa Sovětskou armádou.

PŘIHLÁŠKA OV č. 24 - SLOUPNO

V minulém čísle zpravodaje byly zveřejněny podmínky soutěže „Za město krásnější". OV 24 Sloupno ihned po jejím vyhlášení přijal opatření k úspěšné realizaci soutěže v naší místní části. Pro občany obce byla vyhlášena soutěž o nejlépe upravené okolí rodinných domků, zvláště pak upravené a čisté chodníky a krajnice a pečlivě udržované záhony veřejné zeleně. Společenské organizace NF soutěží v největším počtu brigádnických hodin odpracovaných na jednoho člena v investiční i neinvestiční akci Z, v kvalitě názorné agitace a v organizování kulturně-výchovné činnosti. Obě střediska zemědělských závodů — JZD Nový Bydžov i Velkovýkrmny, o. p. Chlumec nad Cidlinou, provozovny Jednoty, sklad OÚNZ a mateřská škola budou hodnoceny podle vzhledu veřejného prostranství svého okolí, názorné agitace zaměřené na propagaci vlastních dosahovaných výsledků a nejlepších pracovníků a přímé pomoci na plnění volebního programu v místě, zvláště na dostavbě víceúčelového zařízení v akci Z, které má být letos dokončeno.

Občanský výbor především zpracoval přehled všech nedostatků a závad ve vzhledu veřejného prostranství, jako jsou díry v chodnících, poškozené části, zcela neošetřované záhony, chybějící nebo špatně osazené kanalizační mříže, zašlé nátěry sloupů veřejných osvětlení a další, a to podle obvodů místní části, která je rozdělena mezi všechny členy OV. Členové OV pak měli za úkol projednat osobně s občany svého obvodu odstranění zjištěných nedostatků, případně projednat s občany provedení některých prací při větším rozsahu za odměnu. OV uzavřel dohody s jednotlivými středisky závodů v obci a s organizacemi NF projednal zpevnění jejich socialistických závazků k dosažení požadovaných záměrů.

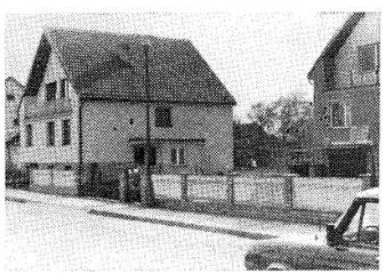

Již první hodnocení ke dni 27. dubna provedené přehledem odpracovaných hodin a fotodokumentací potvrdilo, že většina občanů má zájem na pěkně upraveném prostředí nejen v okolí svého domku, ale v celé obci. Jsou však i občané, kterým nevadí již několik roků neupravený chodník nebo jiný nepořádek přímo před jejich bydlištěm. Jsme toho názoru, že právě fotodokumentace pořizovaná čtvrtletně, přiměje každého našeho občana, aby jeho domek nebyl mezi „černými ovcemi" obce.

V obci se staví několik nových domků a vzniká celá „nová" ulice. Zde bychom chtěli, aby stavebníci nejen pilně pracovali na svých nových domcích, ale i dokončili obrubníky vozovky a upravili nové chodníky a záhony, jako se již v části ulice podařilo.

Výsledkem soutěže vyhlášené v letošním roce, by měl být zlepšený vzhled obce, kvalitní životní prostředí a spokojenost našich občanů.

Jsme přesvědčeni, že plánované úkoly letošního roku za pomoci všech našich občanů splníme a tím úspěšně přispějeme k důstojnému završení oslav 40. výročí osvobození naší vlasti Sovětskou armádou.

STARÁ DOBRÁ KAPELA PŘIJEDE!

Kapela nebude jedna. Každoročně jich přijíždí několik. Ta naše je starší, než ta Hubačova. Kapely přijíždějí na jaře a na podzim a jsou to maturanti Novobydžovského gymnázia i jejich spolužáci, kteří k maturitám nedošli a během studií odešli na jinou životní dráhu, či náplň.

Nás maturovalo v oktávě A 31 a v oktávě B 21. Bylo to v roce 1929. V květnu t. r. nás přijde dvacet. Důvody: uchovali jsme si lásku k městu našeho mládí, lásku k rodnému kraji, kraji ze všech nejkrásnějšímu.

Přijíždíme, abychom se vzájemně potěšili a načerpali sil do dalšího života. Uchovali jsme si lásku k historii i přítomnosti tohoto města na Cidlině.

Co přivezeme? Nedílnou součástí našich pomaturitních schůzek se staly lidové písně a pak ty, čistě studentské. Zcela jistě zazní: Zákolníček, Mariánka, Metličanský kostelíček a Viď, viď má milá.

Uchovali jsme si lásku nejen k české lidové písni, ale i k českému divadlu a z magnetofonového pásku zazní i česká operní klasika Smetana, Dvořák.

Mnozí z našich spolužáků se stali oblíbenými herci divadelního spolku Jirásek, ať už to byl poeta Standa Prchlík, nebo Honza Hezký, či hvězda operety Julinka Němcová-Somešová. Většina spolužáků účinkovala v ochotnických divadlech v okolních obcích.

Zajdeme se podívat „Na kopeček", kde bývala tak milá a zakouřená studentská hospůdka pana Mráze. Poohlédneme se, zda je ještě v havarijním stavu budova divadla a budeme rádi, jestli již divadlo dosahuje úrovně let dvacátých a třicátých.

Po večeři zavzpomínáme na své pány profesory, kterých si snad vážíme více, než generace studentů dnešních. Vzpomeneme našich třídních profesorů, ředitele školy Antonína Sašiny a Antonína Jelínka. Nikdy neopomeneme vzpomenout dlouholetého latináře této školy prof. Antonína Žáka, alias Žáčka. Člověka na výsost čestného, s duší zpěvného ptáčete, který nám z římských klasiků vštěpoval tak cenné principy mravní. Na jeho hrob do Březnice na Příbramsku pošleme úryvek verše Catulla, kterého tolik miloval.

Vzpomeneme i našeho profesora tělocviku, blahé paměti Zdeňka Tomáše, allias „Strejdy." Jemu vděčíme za to, že nás naučil chodit zpříma a za žádných okolností se před nikým nehrbit a vždy jednat podle svého nejlepšího vědomí a svědomí. A to jsme, vážený pane profesore, téměř všichni splnili. Prof. Zdeněk Tomáš byl dlouholetým náčelníkem sokolské župy Denisovy a stal se tak vlastně zakladatelem základní tělovýchovy nejen v kraji Novobydžovském, ale i Chlumeckém.

Všichni spolužáci obstáli v době okupace a po r. 1945 se stali budovateli nové socialistické republiky.

Náš program by nebyl úplný, kdybychom nenavštívili budovu našeho staroslavného učení.

Obdivujeme moderní vybavení nově rekonstruované budovy. Díky za to těm, kteří se o to postarali.

Program by nebyl také úplným, bez obejití (korza) překrásného Novobydžovského náměstí. Škoda, že západní strana tohoto náměstí není ještě dořešena výstavbou objektu, který by byl v souladu s překrásnou gotikou Novobydžovské radnice.

Stejný program budou mít i ostatní „kapely", které do Bydžova přijedou.

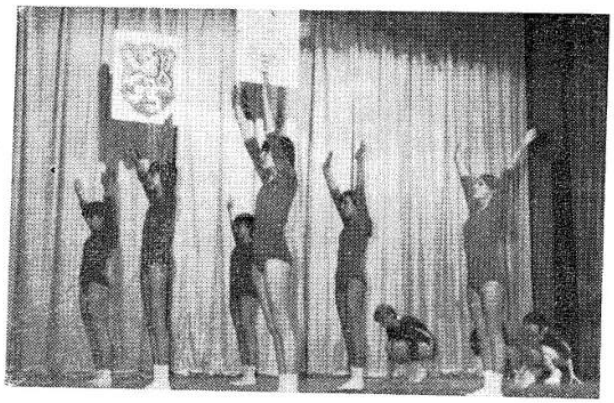
My jim přejeme ještě mnoho kilometrů kolem náměstí.

MUDr. Václav Schovánek

TLESKALI NÁM V BREZNĚ

Kapela TOX rozezpívala celý sál

Cvičení žákyň bylo vynikající

V rámci slavností Dnů české kultury v okrese Banská Bystrica, které byly pořádané k výročí osvobození, vystoupily soubory zájmové umělecké činnosti z Nového Bydžova v družebním městě Brezně. Naplnil se tak další bod vzájemné dohody mezi městy, jejichž přátelství má hluboké kořeny.

Brezno nás přivítalo březnovým deštěm, který však druhý den našeho pobytu ustal. Prohlídka moderní socialistické metropole Horehroní byla příjemná. Město, které nedávno oslavilo čtyřicáté výročí osvobození Sovětskou armádou, se rozrostlo a zkrásnělo. Nový obchodní dům na náměstí, zimní stadión, nová bytová výstavba — to jsou svědectví o budovatelském dnešku Brezna.

Naše vystoupení se konalo ve velkém sále ZK ROH n. p. Mostárny. Družební kytice, kterou přivezly novobydžovské soubory, byla pestrá a voněla jarem a přátelstvím. Mladé obecenstvo s nadšením přijalo spartakiádní vystoupení žákyň, vedených cvičitelkou Evou Vejrovou. Tleskalo písničkám, které přivezl taneční orchestr Městského kulturního střediska TOX. Soubor malých jevištních forem „Dospělé děti" si získal diváky vtipným pásmem vyprávění, písniček a scének o lásce a mladých lidech. „Dospělé děti" působí necelý rok při Městském kulturním středisku v Novém Bydžově. Soubor pobavil brezňanské obecenstvo, zaujal hereckými výkony i vlastním textem.

Rozesmáté publikum, které do posledního místa zaplnilo velký sál, tleská poslední písničce večera družby. Pořad, se kterým se představil Nový Bydžov, měl úspěch. Přispěl k dalšímu poznání dvou družebních měst Brezna a Nového Bydžova. Byl důstojnou oslavou nadcházejícího 40. výročí osvobození Československa Sovětskou armádou.

(jm)

KAŽDÝ ČTVRTEK NOVOU KNIHU

Knihy se mají vybírat jako přátelé — uváženě a na dlouho. Na tento citát jsem si vzpomněl při návštěvě novobydžovského knihkupectví na Mírovém náměstí. Zašel jsem do prodejny, abych si vybral pěknou knížku a zároveň si popovídal s vedoucím prodejny a vedoucím mladého kolektivu, který všechny ty pěkné knížky nejen prodává, ale dovede i poradit a zpříjemnit chvíle výběru a nákupu dobré literatury.

Prodejna uprostřed města má své trvalé místo v životě občanů Nového Bydžova, co všechno děláte, aby k vám všichni rádi chodili?

Nabídnout kupujícímu každý čtvrtek novou knihu patří do naší profese. Když se kniha objeví na pultě naší prodejny, to už je výsledek práce, která tomu předcházela. Knihy objednáváme prostřednictvím měsíčníku Co nového vyjde ve značném předstihu. Dnes například plánujeme knihy na rok 1986 a 1987. V objednávce vyznačíme nejen autora a název knihy, ale i počet požadovaný pro naši prodejnu.

To tedy znamená, že si můžete objednat tolik detektivek, aby se na každého dostalo?

Objednat ano, ale knihy dochází do prodejny podle krajského rozdělovníku a to znamená, že jsou naše požadavky právě u takového „atraktivního" titulu kráceny. A tak když ve čtvrtek ráno knížka — žádaný titul, je během několika minut vyprodána, nesmí se na nás ti, na které se nedostane zlobit. Možnost doobjednání nemáme.

Ale o možnost si přečíst knížku, kterou hledají jistě nepřijdou?

Protože přednost v nákupu mají knihovny — a naše prodejna zásobuje téměř dvacet knihoven — najdou všichni ti, kteří požadovaný titul u nás nedostali, knížku v některé ze sítě lidových knihoven. I to je naše služba čtenářům.

Ve vaší prodejně nemáte jenom knížky, ale nabízíte i obrazy, gramofonové desky a dokonce i denní tisk?

Gramofonové desky patří neodmyslitelně do naší nabídky. Malý koutek gramodesek doplňuje naši prodejnu. o desky je zájem. V r. 1984 jsme prodali gramofonové desky za 202 000,— Kčs. A obrazy? Snažíme se vyhovět požadavkům našich kupujících a tak pravidelně předkládáme kolekce zarámovaných reprodukcí, které zkrášlují a dotváření prostředí našich domovů. Noviny a časopisy najdete u nás také, ale s prodejem jsou značné potíže. Do prodejny přicházejí se zpožděním a někdy ne všechny tituly. Nebo si myslíte, že je správné když denní tisk dostaneme těsně před otevírací dobou, t. j. v 7.30 hodin ráno?

To si zaručeně nemyslím, protože noviny chci mít ke čtení opravdu ráno, ale to je stará bolest Nového Bydžova, nad kterou by se měla vážně zamyslet PNS.

Znovu jsem se rozhlédl po pěkném prostředí Knihy. V celopodnikové soutěži se v loňském roce umístila na velmi pěkném čtvrtém místě. A nebyl to úspěch jediný. Mladý kolektiv prodavačů si také sám aranžuje výlohy prodejny. Také tady byli úspěšní. Po loňském druhém a třetím místě, letos vyhráli. První místo za nejlepší výlohu k měsíci březnu — měsíci knihy. Gratulujeme.

Kolektiv prodavačů vás ochotně obslouží i mimo prodejnu. Často se s nimi setkáme na výstavách, ve školách, na oslavách politických výročí. Právě nedávno nabízeli s nezbytným úsměvem knížky účastníkům okrskové spartakiády a všem, kteří přišli na populární tenisovou soutěž o Novobydžovského trpaslíka.

Prodejna uprostřed města, na Mírovém náměstí, je prodejnou kde vám k pěkné knížce přibalí i dobrou radu a úsměv.

(jm)

JAK ŠLI ZA MÚZAMI DO SVĚTA

SERIÁL ZDEŇKA SMUTNÉHO

Ono se to Múzám řekne, „jdi do světa a slouž nám věrně po celý život". Ale vůbec se nestarají o to, jaké budou cesty těch ubohých služebníků. A což pak teprve po létech je sehnat dohromady, pohovořit s nimi o jejich práci. Dá to někdy opravdu moc a moc starosti. Múzám to bylo jedno, kde jim bude každý sloužit. Ale víte, přátelé, někdy chytit takového rodáka, to je jako cesta za dobrodružstvím. Ono to totiž je tak, víte? Herci, ti dopoledne zkoušejí a večer hrají. Zpěváci rovněž. Členové hudebních těles ti zase dopoledne hrají nebo zkoušejí a pak každý muzikant, který něco umí, hraje ještě v některém tělese jiném. U herců je to zase televize, film, rozhlas, estrády. A muzikanti a zpěváci, když nemají povinnosti zrovna zde, tak jsou někde až bůhví kde daleko od domova, no jen se podívejte na ty pohlednice. „Zdeňku, srdečný pozdrav ze stáže v Norsku, zdraví Jirka". Tady zase pohlednice: „Zdeňku, zpravodaj došel v pořádku, zdravím Tě ze zájezdu z Polska. Bráchovi to předám, jakmile se vrátí z Francie ze zájezdu".

Nebo spěchám do jeho bytu v Praze, že konečně uskutečníme rozhovor pro Zpravodaj. Rodina hlásí, že tatínek šel právě k autobusu na zájezd, že ho možná ještě chytím. Letím před Národní divadlo a mám štěstí, Bohumil ještě tady je. „Tak, Bohoušku, kdy to dáme spolu dohromady? „Hned jak se vrátím, jedeme teď na tři představení do Lucemburska, děláme tam Stvoření světa".

Tak jak vidíte, ono se to lehce za chvilku přečte, ale práce je s tím někdy víc než dost. Ale protože uzávěrka je uzávěrka, tiskárna musí mít také nějakou dobu na to, aby to dala dohromady, tak jsem si řekl, že tentokrát to bude ten, kterého jistě stihnu, protože jeho jméno slyšíte každou chvilku v rozhlase, tak bude jistě doma. I já jsem tomu tak trochu věřil a když jsem jednou takhle, podobně jako vy, slyšel v rozhlase ono známé „a nyní uslyšíte hudbu na dobrou noc, hraje symfonický orchestr pražského rozhlasu, sólo na fagot hraje koncertní mistr rozhlasového orchestru František Štěnha", tak jsem si řekl: „Ano, Františku, mám Tě taky v plánu, i Tvého bráška, tak to s Tebou dáme dohromady". To jsem si dal. Zkrátka, jak už jsem vám povídal na začátku, dát tyhle lidi dohromady, to je někdy opravdu peklo. Měli tu být zase dva, ale ten jeden se mi ještě nevrátil z uměleckého zájezdu, tak si s ním popovídáme příště. Jste zvědavi, koho si to v Bydžově Múzy ještě vybraly za služebníka? Tak pojďte se mnou, není to daleko, jen vyjdeme z náměstí do ulice, které jsme tehdy říkali „chlumecká" a hned v prvním domě, kde je nyní mléčná prodejna, zajdeme do temné chodby, vyjdeme na dřevěnou pavlač, nemusíme dlouho ten byt hledat. Jdem za muzikanty a tak je to slyšet už z daleka, buď tam hraje harmonium, to se otec připravuje, nebo tam hraje harmonika a do toho přizvukují housle nebo trubka. Ano, jsme na místě, štítek na dveřích nám oznamuje, že jsme u ředitele kúru, zkrátka jsme u Štěnhů. A další rozhovor máme tady.

ROZHOVOR ŠESTÝ: KONCERTNÍ MISTR

František Štěnha

* 25. IV. 1921 Vysoké Veselí

Tak, Františku, muzikant se nerodí tak snadno, ty jsi to měl ale lehké, u vás se muzicírovalo odjakživa, viď"? viď?

Ano, už odmalička jsem se pohyboval v hudebním prostředí. Až téměř do sedmnácti let jsem žil s rodiči ve Vysokém Veselí, my jsme do Bydžova přišli až v roce 1938. Tatínek byl absolventem varhanické školy v Brně, vedl ve Vysokém Veselí chrámový sbor a pak přišel do Nového Bydžova, kde byl varhaníkem v kostele sv. Vavřince. Byl také výborným houslistou, takže mě sám na housle naučil. Ale mně to nestačilo, sám jsem se už jako kluk naučil na harmoniku, na kterou jsem si už jako kluk musel také předem vydělat.

A pokud se, Františku, pamatuji, tak ses naučil velmi dobře, protože jsi nám vypomáhal jak ve studentském orchestru tak i jinde, kde bylo harmoniky potřeba. Ale tenkrát jsi ještě o fagotu vůbec nemluvil. Jak to se vlastně všechno semlelo?

Když jsem se měl po škole rozhodnout co budu dělat dál, chtěl jsem se věnovat muzice. A to pokud možno opravdově a vážně. Přihlásil jsem se ke zkouškám na pražskou konservatoř a to na housle. Ale protože houslistů je stále víc než dost, vyhlédl si mě tam profesor Füger a navrhl mi, zda bych nechtěl jít do jeho třídy na fagot. A tak jsem se stal adeptem hry na fagot. Po třech létech studia jsem přišel k profesorovi Veberovi, který mi byl takovým druhým otcem. U něho jsem také v roce 1943 absolvoval. Rád vzpomínám na tohoto mého profesora, který byl v roce 1945 za pražského povstání nacisty zastřelen.

A teď po absolutoriu začala starost, jak dál a kam se vydáš za muzikou, viď?

Měl jsem štěstí, právě ten rok, kdy jsem absolvoval konservatoř, vypsal Československý rozhlas v Praze konkurs na místo fagotisty do symfonického orchestru. Přihlásil jsem se, konkurs jsem vyhrál a tak jsem se stal členem tohoto orchestru, kde jsem pak působil až do odchodu do důchodu.

Tak tedy, Františku, byl jsi členem rozhlasového orchestru, ale jak to bylo všechno dál? Vypracoval jsi se tam na koncertního mistra, mimo to jsi, pokud vím, hrával také ještě s jinými významnými hudebními tělesy. Tak jak to bylo?

Tak v rozhlase jsem se postupně dostal až na místo prvního fagotisty, potom sólisty. Už jako sólista jsem pak byl při zrodu Pražského komorního orchestru bez dirigenta, se kterým jsme propagovali jak českou muziku tak i světovou po celém světě. Byl jsem také členem Českého dechového kvinteta, se kterým jsem natočil mnoho snímků jak pro čsl. rozhlas, tak i na gramofonové desky. S tímto tělesem jsme koncertovali nejen po celé ČSR, ale často jsme zajížděli také do ciziny, vzpomínám si tak namátkou jen na Dánsko, NSR, Maďarsko, Rakousko.

Františku, už Tvoji předchůdci, se kterými jsem dělal rozhovory, mluvili s nadšením o tom, jak je přijímána česká muzika a české orchestry v cizině. Jaké máš zkušenosti Ty?

Mohu to jen potvrdit. Já jsem zažil nejkrásnější zájezdy s komorním orchestrem. Byli jsme až v Jižní Americe, projeli jsme ji téměř celou, v Evropě jsme snad byli téměř ve všech kulturních státech. Všude se naše hudba i provedení velmi líbilo. Navštívili jsme všechny socialistické státy, ale také Rakousko, NSR, Itálii, Švýcarsko, Španělsko, Francii, Portugalsko, Belgii, Holandsko, Dánsko, Norsko, Švédsko a další.

Avšak ani symfonický orchestr čsl. rozhlasu není v Evropě neznámý. Procestovali jsme s ním také téměř celou Evropu.

Tak jsi tedy pomohl šířit slávu české muziky téměř po celém světě, podobně jako celá řada Bydžovváků, o kterých jsme již psali, nebo o kterých bude ještě řeč. Ale, Františku, teď jedna otázka, která se sice těžko vyslovuje, ale bez které by náš rozhovor nebyl úplný a také bychom neměli zodpovězenu otázku, jak pracuješ dál? Tvůj zdravotní stav se svého času natolik zhoršil, že jsi musel nechat vůbec profese výkonného umělce, viď?

Ano, to všechno, co jsem dosud vypravoval, to bylo, bylo to krásné a měl jsem tuto práci velmi rád. Ale pak přišla chvíle, kdy jsem prodělal takový, jak bych to řekl, „malý mozkový případ" a pak za dva roky na to infarkt. A to byla chvíle, kdy jsem se musel s fagotem definitivně rozloučit.

Je to špatné, když člověk musí nechat práce, kterou miluje. Ale Ty jsi zůstal ve styku s muzikou a muzikanty a to Tě tak váže do té bývalé činnosti, viď?

Jsem nyní zástupcem orchestru „Klub sólistů" a orchestru „České smyčce". To mě spojuje s muzikou a životem kolem ní.

A jak, Františku, vzpomínáš na Bydžov?

Na Bydžov? Na něj vzpomínám velmi rád. Vždyť jsem tam prožil nejkrásnější léta. Měl jsem tam spoustu kamarádů a kluků, se kterými jsem dělal muziku, sportoval a velmi dobře jsem si s nimi rozuměl. Přes Bydžov velmi často jezdím do Vysokého Veselí a tak vždycky vzpomínám.

Františku, děkuji za rozhovor a přeji Ti, aby Tě i tato nová práce bavila, přinášela Ti potěšení.

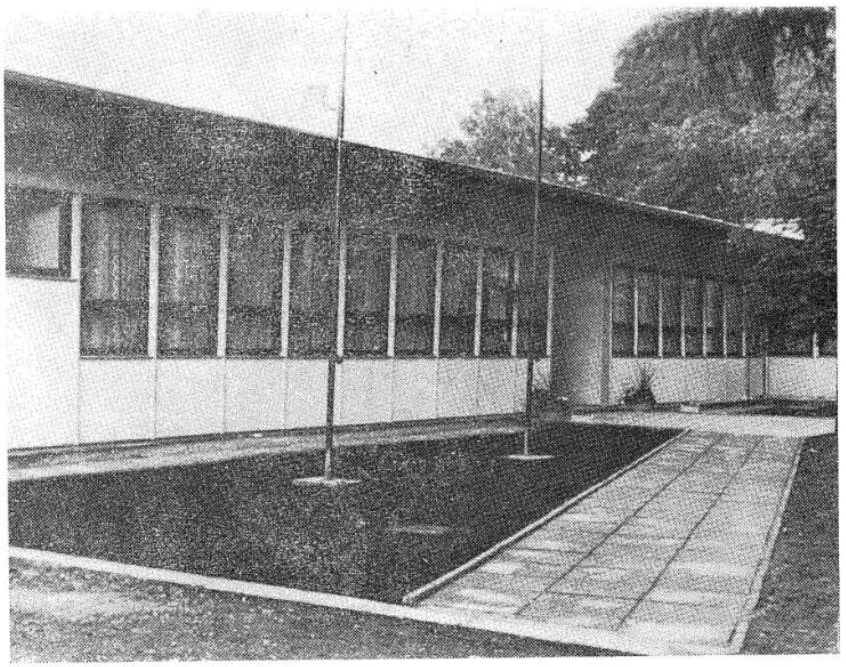
ŽIVOT ZNAMENÁ SNÍT
Schiller

Zpravodaj chválí

1 Pionýrské skupiny ZŠ

Pěkný dárek přinesli pionýři předsedovi města Jiřímu Chmelařovi při nedávné návštěvě na městském národním výboru. Obě skupiny se rozhodly přihlásit se k socialistickému závazku Nového Bydžova Za město krásnější.

Naši pionýři odpracují 2000 brigádnických hodin, aby naše město bylo opravdu krásné. Upraví okolí svých škol, budou dbát o čistotu parku u Památníku čs.-sovětské družby i v parku v městské aleji a nezapomenou ani na zelené plochy a park, který obklopuje městský dům pionýrů a mládeže. Budou pomáhat našim zahradníkům při výsadbě stromků a okrasných keřů a našemu JZD ČSSP pomohou při odlisťování ovocných stromků. Co říkáte, není to hodnotný závazek, a hlavně správná odpověď na výzvu našeho národního výboru. Takový přístup potěší a svědčí o tom, že našim pionýrům není lhostejné v jakém prostředí žijí, že si přejí, aby náš Nový Bydžov byl městem, kde se nám všem bude líbit, kam se budeme rádi vracet.

Nový MDPM

Foto M. Bydžovský

Městský dům pionýrů a mládeže

V měsíci říjnu loňského roku byly slavnostně otevřeny prostory nového Městského domu pionýrů a mládeže. Tím se podařilo vyřešit jeden z naléhavých úkolů rozvoje mimoškolní činnosti v našem městě.

Stávající prostory jsou nesrovnatelně vhodnější a poskytují více možností pro rozvoj všech forem činností zájmových útvarů. V budově jsou odborné pracovny pro radiotechnickou, fotografickou, modelářskou a výtvarnou činnost, kuchyně pro výuku vaření a stolování, dvě společenské místnosti pro výuku ZÚ a schůzky PO SSM a velký sál pro sportovní a společensko-kulturní akce.

Celkovou činnost je možno rozdělit do několika oblastí. V zájmové oblasti pravidelné je hlavní důraz kladen na rozvoj činnosti zájmových útvarů, kterých působí v současné době v MěDPM 31 a to v oblastech techniky, přírodovědy, estetiky a společenských věd, brannosti, turistiky a tělovýchovy.

Schůzky se konají 1× až 2× týdně. V každém útvaru je v průměru 15 dětí, v některých až 40. Celkem navštěvuje týdně zájmové útvary 548 dětí. Podmínkou členství je podání přihlášky na počátku školního roku, doplněné souhlasem rodičů, zaplacení příspěvku SRP (z tohoto jsou hrazeny akce ZÚ) a především pravidelná docházka na schůzky.

MěDPM organizuje i zájmovou činnost příležitostnou. Například v průběhu 2. pololetí 1984 bylo uspořádáno 21 akcí s účastí 2 320 dětí.

V metodické části činnosti jsou prováděny instruktážní návštěvy v pionýrských oddílech a je přímo pomáháno s činností. V naší působnosti jsou i pionýrské skupiny při ZŠ Hlušice, Smidary a Skřivany. Jednou z důležitých činností je práce s pionýrským aktivem a příprava a výchova pionýrských pracovníků.

Na závěr je možno říci, že práce MěDPM zaznamenala za poslední období, i přes dílčí nedostatky, kvantitativní a kvalitativní nárůst v zájmové činnosti dětí. Zásluhu na tom mají zejména nové prostory, které byly ve spolupráci rodičů a MěNV vybudovány. Důležitým úkolem bude vytvořit ve vědomí našich občanů nový pohled na práci MěDPM. V žádném případě se nejedná pouze o prostory, ve kterých si mají děti krátit volné chvíle, ale jedná se o důležité výchovné zařízení, které je zaměřeno na správnou orientaci dětí při volbě povolání a výchově k polytechnizaci. MěDPM je rovnocenným partnerem škol při výchově mladé generace.

Milan Pešta,
ředitel MěDPM

Výchovná zásada

DOSPĚLA-LI LENOST
K MOZKU,
UŽ JE POZDĚ
NA RÁKOSKU.

Jiří Žáček

BYDŽOVSKÉ ÚSMĚVY

Z vyprávění Franty Řezníčka

Pokračování desáté:

Mozaika bydžovské slávy

Naše město je jedním z mála míst, která se mohou pochlubit, že jsou kolébkou, či domovem tak mimořádně velkého počtu významných osobností. Vyjmenovávat, byť ty nejzávažnější, vymyká se z poslání i účelu tohoto povídání. Dočítáme se však o nich postupným zveřejňováním v našem Zpravodaji z pera osoby nejpovolanější: historika a kustoda novobydžovského musea, profesora Prokopa, který nás krásným podáním, ba přímo hudbou slov a vět seznamuje s jejich životopisem.

Nemalou zásluhu na tomto historicky-kulturním úseku má i tragicky zesnulý Dr. Maštálka a v neposlední řadě i Zdeněk Smutný se svými seriály a zajímavá a v tomto směru slibná pokračování Po kom jsou pojmenovány ulice našeho města od PhDr. J. Maliny.

Mezi námi však byli, nebo jsou Bydžováci, kteří třeba nedosáhli té velikosti jako ti, co se do bydžovské historie zapsali písmeny největšími. Žili, či žijí mezi námi skromně, nenápadně, zachumlaní do svého oboru, či koníčku, které však svojí náplní daleko převyšují běžný občanský standart. Ti naši bydžovští básníci, herci, zpěváci, hudebníci, malíři a jiní, představili a představují se naší veřejnosti dostatečně svými vydanými díly, divadelními, či hudebními produkcemi, výstavami a nebo je o nich, jak výše uvedeno, současně psáno.

Těm však, kteří neměli dosud štěstí, či příležitost, aby se rouška jejich hodnot natolik odhalila, aby Bydžov dozvěděl se trochu více o jejich zásluhách či vyjímečné práci, těm — zatím jen několika z nich — je věnováno pár střípků v následné mozaice.

Střípek první:

Bydžov a spartakiáda

Panu O. Frýdovi z Janské ulice (u náměstí, co je Výrobní družstvo invalidů), záviděl jsem vždy jeho s láskou a vkusem upravenou zahrádku. Plnou růží a v období, kdy zraje réva, přebohaté sklizně sladkých hroznů.

Šel zrovna jedno odpoledne se svojí paní, nesl tašku s nákupem a s nimi šly ještě dvě ženy. Po přátelském pozdravu jsme se zastavili a tu paní Frýdová hned mě překvapila otázkou:

„Jestlipak, Františku, víte, kdo jsou tady ty dvě s námi? — Měl byste je znát obě! ... Nepoznáváte? ... Tak to jsou holky Eliášovy, co on bydlel v bývalém Landesmannově domě v parku u sv. Trojice".

„Jak bych neznal pana Eliáše! Podnikavý, šikovný řemeslník - obuvník. Začal zde jako první vyrábět, tehdy ve válce nedostižnou módní novinku: dámské kozačky. Měl haldu dětí, myslím, že šest a samá děvčata."

„A to jsou dvě z nich! Tady ta nejstarší je Škarýdková, její manžel tu pracuje jako autoelektrikář a tuhle druhou jste možná viděl v televizi, nebo o ní četl. Je to druhá nejstarší, **Miluše, provdaná Halíková z Jablonce n. N.** Ona je totiž autorkou pohybové sestavy „Cvičení rodičů s dětmi" pro blížící se Spartakiádu."

Zvu všechny k nám na kus řeči a při šálku kávy se ze vzájemného rozhovoru dozvídám, že paní Miluši je 48 let, chodila u nás do školy a chtěla být stevardkou. Vyšla jí však jen sekretářka ředitele zdejší Hedvy a po provdání působila na ONV - odbor místního hospodářství v Jablonci.

Miluše Halíková

„Ale to je, paní Halíková, zcela odlišný obor než ten, ve kterém jste jako autorka dosáhla takového úspěchu. Jak je to možné?"

„Víte, tělovýchova a pohyb vůbec byly již od dětství mým koníčkem. Nepočítám v to ta věčná lítání s partou dětí v parku u Trojice, hraní vybíjené, kdy na míče ušetřili jsme si sbíráním škodlivých chroustů. Hlavně však práce v Bydžově v Sokole a pak v Jablonci, kde jsem se tehdy poprvé zúčastnila se svým synkem spartakiádního cvičení.

„Je vůbec možné, aby k přijetí tak náročné skladby, kde překvapivě uplatňujete nové prvky v kolektivněakrobatické formě, stačila jen vaše fyzická průprava, osobní nápaditost a vůle s pílí?"

„To jistě né! — Absolvovala jsem dlouho před tím Tělovýchovnou školu v Dobříchovicích, kterou lektorovala Doc. Dr. Jana Burdychová. Poté jsem byla jmenována učitelkou pohybové specializace a zvolena do předsednictva OV ČSTV, kde jsem působila 20 let a dál pak v jeho Krajském výboru. I moje členství ve Federální komisi pro rozvoj předškolních dětí, dále absolvování několika seminářů v NDR, účast na organizování obou našich předchozích Spartakiád — to vše mně pomohlo nahlédnout do skladbových detailů a postupně v myšlenkách modelovat již moji novou sestavu. Pochopitelně s jinými, progresivnějšími prvky v pohybech."

„Tak jste ji dala na papír a mohlo se začít nacvičovat?"

„To by bylo až příliš jednoduché. — Všemu předcházel vypsaný konkurs v r. 1981, kterého jsem se autorsky zúčastnila. Z velkého počtu konkurenčních námětů vyšla jsem jako vítězka. Hudbu pro moji skladbu složil jablonecký hudební skladatel Jiří Pecháček."

„Paní Frýdová zde prve mluvila něco o televizi".

„Byla jsem pozvána do jejího studia a věřte, že jsem poprvé poznala opravdovou trému. Předložili mně několik napsaných otázek k skladbovému tématu a řekli: „Rychle si na ně připravte odpovědi. Zatím, co vás budou líčit si to vše zopakujte! Za chvíli pojedem! Až se rozsvítí červené světýlko, to vás již budeme snímat."

„A co vaše státní vyznamenání?"

„To jsem obdržela v Praze od pana prezidenta „Za vynikající práci: — Poprvé v r. 1975 a podruhé v roce 1980. Velmi mě to uznání potěšilo i dojalo".

„Jestlipak si v tom vašem tvůrčím a pracovním shonu vzpomenete také někdy na rodný Bydžov?"

„Mládí — to je nejkrásnější údobí našeho života. Pevně zafixované v paměti a tím i nepřímo spjaté s dalším životem a jeho stálým poznáváním. Mám Bydžov nesmírně ráda. Jezdím sem k sestře a stýkám se s řadou známých. Procházím s nostalgií ta místa, která mi mé dětství a mládí připomínají a stále ke mně ve vzpomínkách promlouvají."

„Tedy, když Jan Werich ř'kal, že doma je člověk tam, kde žumpal kuličky, je to i váš případ?"

„Přesný a výstižný i pro mne!"

„Dovolte mi, paní Halíková, ještě nakonec otázku: Můžete nám z té vaší práce říci něco veselého?"

„Přímo veselého, či rozverně-humorného jak byste asi chtěl snad né. Ale stála by za zmínku tato zajímavá shoda náhod: Konkurs, který jsem vyhrála byl rozhodnut v den tradičního aprílu, t. j. 1. dubna. Pozvánka zněla na 13. hodinu, — dveře, kde seděla porota, měly číslo 7 — a bylo to

v pátek. ... A ještě něco z Bydžova! Tady jsem se seznámila s průmyslovákem, později mým manželem. A víte kde bydlel? ... Zde v tomto vašem domě a tomto pokoji, kde nyní sedíme!"

Čas při hezkém vyprávění a vzpomínkách tak rychle uběhl, že ani nikdo nevnímal černou pelerinu, kterou večer pomalu zastíral odcházející den. — Co přáti ku konci naší milé, slavné rodačce? Jistě hodně zdraví a dalších úspěchů v její tvůrčí a nadějné práci. A přijeďte zase brzo k nám do Bydžova, kdy již tento rozhovor s vaší fotografií jistě dostatečně přiblíží občanům vaši osobnost, práci i vztah k našemu městu! I když „Bydžovský zpravodaj" vyjde v údobí, kdy již Spartakiáda skončila, přesto dojmy z její barevnosti, hlubokého nadšení z pohybové spontánnosti budou stejně ještě v našich srdcích a myšlenkách stále přetrvávat.

Snad při této příležitosti bude zajímavé nabídnout našim čtenářům starý, cenný snímek, zachycující místo, kde stával zmíněný Landesmannův dům. Byl zděný a spadal ještě do místní lokality tzv. Židovské čtvrtě, lehlé popelem dne 15. VII. 1901. Přetrval ještě řadu let, aby pak ustoupil parkové úpravě. Dnes na tomto prostranství stojí Památník rudoarmejců.

Landesmannův dům

Střípek druhý:

Bydžov kontra Třebechovice p. O.

Když před řadou desítek let věnoval jistý pan Probošt z Třebechovic p. O. volný čas k realizaci svých uměleckých sklonů pro vyřezávání figur, netušil, že jeho konečné dílo: „Betlém" bude jednou československou atrakcí na světové výstavě v Montrealu. Dnes je tato lidově-umělecká zvláštnost lákadlem tisíců zvědavých turistů, kteří ji právem v Třebechovicích obdivují.

Je tomu již skoro 20 let, co jsem navštívil našeho pana **Aloise Šťovíčka.** Bydlí stále v Dukelské, naproti bývalé „Hvězdě". Na rozšířeném parapetu okna něco na lipovém dřevě dlátky dlabal a dotvářel již téměř hotovou figuru biblického anděla. S obdivem konstatuji, že pan Šťovíček vtělil svému dílu nejenom anatomickou přesnost, kterou si postupným studiem osvojoval, ale i charakteristické rysy výrazové. Skutečným překvapením a okouzlením pro mne však bylo, když tvůrce odhrnul zavěšenou plachtovinu, pod níž v celé kráse a majestátnosti objevila se spousta, na umělecké úrovni vyřezaných figur a výjevů, seřazených dle významu a jejich poslání do komparsu vánočního „Betlému". — Tento biblický příběh (na rozdíl od minulých i současných jinde vytvořených děl), vyjadřuje a uměleckou výtvarnou mluvou přibližuje nám zde nejenom historické a zeměpisné skutečnosti, ale i ráz judské krajiny a to formou plasticko-panoramatického podání.

Bydžovský betlém

Všimneme-li si třeba skupiny tří, ba i čtyř postav, vidíme, že byly ve svém funkčním postavení vyřezány z jednoho lipového špalku. Právě tak i oblaka. A to vzbuzuje skutečný obdiv! I zpracování samé, vytvoření výrazové obličejové motivace, ztvárnění dobových kostýmů, myšlenková náplň a výtvarné provedení autora svědčí o tom, že pan Šťovíček patří do té vyšší řady lidových umělců, kteří mimo své nadání a umělecký sklon, vdechli do vytvořeného díla nejenom svoji víru, ale i duši a srdce! Jeho „Betlém" — na kterém pracuje již téměř 30 let a stále jej doplňuje a v detailech dotváří, je skutečně jeho dílem životním. — Věnoval jej před několika lety tam, kam byl vlastně jím předurčen a kam svým námětem: Narození Páně, nejvíce patří. Do děkanského chrámu sv. Vavřince zde v Bydžově. Nalezl důstojný stánek ve zvláštní kapli pod galerií kůru, poblíž vedlejšího vchodu od gymnasia. Osvětlen reflektory, vyniká tím více jeho krása celkového podání i figurálních detailů.

Tak až potkáme pana Šťovíčka, budeme již vědět, že nejenom laskavá tvář, ušlechtilost a skromnost jsou jeho hezkými osobními vlastnostmi, ale navíc píle, nezměrná vytrvalost a kus opravdového nadání zdobí, dnes již téměř bez dvou roků osmdesátiletého, leč dosud bystrého a aktivního Bydžováka.

Tak jako třebechovický „Betlém" čekal celá desetiletí na zhodnocení tvůrčí práce autora, možná, že i bydžovský Šťovíčkův „Betlém" stane se vbrzku středem zájmu orgánu pro registraci a ochranu děl národní umělecké tvořivosti a proslaví tak dílo jeho tvůrce a tím i náš Bydžov!

Střípek třetí:

Bratři Drahokoupilovi

Již od dob svého mládí mám strašně rád přírodu. A vše, co svojí velebností a krásou vytváří. Snad mě v tom směru ovlivnilo trávení všech volných chvil ve srubu uprostřed komplexů podkrkonošských lesů v Mezihoří a Šárovcově Lhotě a nelze se tedy divit, že i nyní při četbách prvořadě vyhledávám pojednání o přírodě a obdivuji barevné fotografie, které nám tak věrně přibližují nepřeberné palety snímaných motivů. Dychtivě vstřebávám tu krásu motýlích křídel, květin, hub, živočichů, keřů a mnoha jiných a přiznám, že obzvláště mě uchvacovaly snímky mně neznámého autora: **Zdeňka Drahokoupila.** Když jednou, jakoby omylem, objevilo se u jeho jména i bydliště **N. Bydžov,** neubránil jsem se velikému překvapení. Poptával jsem se, kdo to je a tím více upínal jsem se na jeho snímky a doprovodné texty, které přímo odborně-vědecky diagnostikují objekt a hezkou vyjadřovací formou přibližují čtenáři podstatu i detaily vyfotografované přírodniny.

Tyto velmi zdařilé texty jsou zase výsledkem mnohaleté práce a studia jeho bratra Ladislava, který bydlí v Havlíčkově ulici proti veterinářům v bývalém domku Zahradníčkových. To, s jakou láskou, nadšením a důsledností věnuje svůj veškerý volný čas studiu, přehlednému archivování a záznamů, je přímo úžasné. Vybudovaná podkrovní studovna představuje pestrou obrazárnu, odbornou knihovnu a museum dohromady. Stolek u okna je svědkem gigantické neúnavnosti, zaujetí a nadšení pro věc.

Však podívejme se, co při malém rozhovoru pan **Ladislav Drahokoupil,** pracovník Okresní správy spojů v Hradci Králové, o své zájmové práci vypráví:

„To, co zde vše kolem vidíte, začalo asi tak počátkem padesátých let. Nejprve sbíráním motýlů. Ročně jsem svoji sbírku obohacoval o několik set exemplářů, jak z okolí Bydžova, tak i z Krkonoš, Moravy a Slovenska. Ale i o exotické druhy z Brazílie, Austrálie, Nové Guineje a Afriky. Největšího motýla světa: téměř třiceticentimetrovou můru Thysania agrippina, poslal mi jeden profesor až z jižní Ameriky.

Od roku 1960, kdy začal zdařile fotografovat přírodniny můj mladší bratr Zdeněk (zaměstnanec zdejšího OSP), stal jsem se již universálním sběratelem. Sbírám snad všechno. Od

Dokončení na str. 18.

Pokračování ze str. 17.
pavouků, brouků, much, rostlin až po houby a mechy. Sběratelství v tomto měřítku vyžaduje však značné množství znalostí, získávané mnohaletým a velmi pilným studiem. Musel jsem shromáždit a prostudovat odbornou literatury, založit rozsáhlé kartotéky, herbáře a archivy snímků. Navázal jsem rovněž spolupráci s předními československými i zahraničními odborníky a zoologickými ústavy. Musely ustoupit všechny mé další osobní zájmy a záliby. Zanechal jsem zpěvu se známou „Červenou sedmou" — nezbývá čas na televizi, oddych, kulturu. To vše musí člověk obětovat, nechce-li dosáhnout průměrnosti výsledků, které by ani vnitřně neuspokojily a nemohly samozřejmě přinésti kus hezkého, přesného a zajímavého poznávání pro široký okruh čtenářstva.

Během 20 let bylo publikováno **několik tisíc našich článků a ilustračních obrázků.** A to nejenom v běžných periodikách, ale i v ryze odborných časopisech a sbornících jako např.: **„Živa" — „Vesmír" „Věda a život" — „Přírodní vědy ve škole" — „Mykologický sborník" — „Naše léčivé rostliny" — „Lesnická práce" — atd.**

Do dnešního dne mám, **kromě sbírek,** archivováno na **30 tisíc fotografických záběrů rostlin. — 20 tisíc záběrů hub, ptáků a zvířat, ryb, plazů a jiných živočichů. K unikátům patří asi 3 tisíce detailních záběrů našich pavouků".**

Z dalšího velmi zajímavého rozhovoru se dozvídám, že o ilustrační materiály projevili zájem autoři ryze odborných publikací a dále též to, že s bratrem Zdeňkem spolupracovali na knize **„Naše přírodní ráje"** — vydané v roce 1980 pražským nakladatelstvím Práce. V současné době je pro další knižní vydání připraven soubor asi 900 černobílých snímků a barevných fotografií hub.

Houby, to byl a je dosud trochu i můj koníček a proto se zájmem prohlížím připravené materiály. Skutečně překrásné snímky a v záběrech naprosté přirozenosti. Zvědavě nahlížím i do dopisu, který panu Drahoukopilovi zaslal náš mykolog prof. Karel Kult, přední evropský expert, zvláště v rodu holubinek. Mimo jiné píše: ... Vaše obrázky jsou vynikající a snesou nejpřísnější měřítko ve světové špičce fotografií hub!

Pan Ladislav Drahokoupil má ve svých sbírkách i několik přírodních unikátů z okolí Bydžova. Dále sestavuje fotografie pro chystané publikace: „Naše rostliny ve fotografii" — „Návštěva v zoo" — „Léčivé rostliny" — a „Z toulek lesem". Barevné diapozitivy si rovněž vyžádalo nakladatelství Artia, které vydává knihy v cizích jazycích.

Lze vůbec ještě něco dodat k tak dalekosáhlému výčtu ryze již odborné, mnohaleté práci, studiu a dosaženým výsledkům? — Jen snad potvrdit slova našeho velikého obdivu, ale vyslovit ještě slova chvály nad tím, že neúnavná práce není podložena nijakými jinými cíli, než jen vlastní sběratelskou vášní a láskou k přírodě. A hlavně snahou, aby mohl lidem přiblížit její mnohotvárnost a často skrytou krásu, která dovede tolik obohatit lidský život.

Zdeněk a Ladislav

Daří-li se to, je to nejlepší odměnou **autorům - Bydžovákům.**

A jedno veselejší vyprávění pana Lad. Drahokoupila nakonec:

„Již jako dítko měl jsem nesmírně rád všelijakou havěť. Jednou jsem si schoval takovou větší ještěrku do prádelního hrnce. Příští den ale máma prala. Nalila do hrnce trochu odražené vody a nasypala prací, poněkud zvlhlý prášek. Když začala hrudky rukou rozmáčkávat, stiskla při tom i ještěrku, která ze sebe prudce vyrazila vzduch. Byl to zvuk podobný tomu, kterým se brání napadený varan. Jenže to už máma nevěděla — musel jsem ji hodinu křísit . . .!

Zpravodaj informuje

Pohárová kopaná v Lužci nad Cidlinou

Součástí oslav 40. výročí osvobození naší republiky sovětskou armádou se stal již 15. ročník Poháru osvobození v kopané v Lužci nad Cidlinou, pořádaný zdejší TJ za spolupráce všech složek NF a OV č. 19.

Slavnostního zahájení se zúčastnil předseda MěNV s. Jiří Chmelař a předseda JZD ČSSP s. Antonín Klemt.

Účastníci se poklonili památce padlých v obou světových válkách a položili k pomníku obětí věnce a kytice karafiátů. Slavnostní projev pronesl předseda odbočky SČSP s. František Synek, básně zarecitovaly pionýrky ZŠ v Lužci nad Cidlinou. Důstojný rámec vytvořila svým vystoupením dechová hudba LŠU Chlumec nad Cidlinou.

Samotný turnaj byl otevřen losováním. Los určil do dopoledních vyřazovacích zápasů tyto dvojice:
TJ JZD Lužec n. C. — mužstvo sov. posádky Bohdaneč
Jiskra Prasek — TJ Sokol Nepolisy

První zápas skončil vítězstvím domácích 5 : 2, když letošní ročník přivedl na start již kompaktnější družstvo sovětských vojáků a utkání nebylo tak jednoznačné jako loni.

Ve druhém utkání zkušenější celek Nepolis přehrál zcela jasně o třídu níž hrající Prasek a zvítězil 3 : 0.

O konečné umístění bojovaly tedy odpoledne tyto dvojice:

mužstvo sov. posádky Bohdaneč — Jiskra Prasek a TJ Lužec n. C. — TJ Sokol Nepolisy.

Třetí místo obsadilo družstvo Prasku, které porazilo sovětský celek v poměru 4 : 1.

Ve finále, které přilákalo na hřiště téměř dvě stovky diváků, se utkali tradiční rivalové ze sousedních obcí. Lužecké mužstvo obhajovalo loňské prvenství, Nepolisy chtěly dokázat, že právem hrají ve vyšší soutěži.

Pa pěkném sportovním výkonu zvítězilo mužstvo TJ Lužec nad Cidlinou 3 : 1 a podařilo se mu tak loňské vítězství obhájit.

Všechna mužstva byla odměněna poháry a diplomy.

Za výbornou organizaci a zajištění turnaje patří poděkování JZD ČSSP Nový Bydžov, pracovníkům TJ, organizacím NF a OV č. 19 i manželkám sportovců, které zajišťovaly stravování.

15. ročník Poháru osvobození skončil při přátelském posezení s hudbou a tancem v kulturním domě.

Všichni zúčastnění se shodli, že to byla jedna z velmi zdařilých akcí, pořádaných v poslední době v Lužci nad Cidlinou.

PRANOSTIKY NA ČERVENEC A SRPEN

22. 7. Na Máří Magdalénu očekávej jistý déšť
25. 7. Jakub bez deště — tuhá zima
31. 7. Od svatého Ignáca léto se obráca
10. 8. Vavřinec — první podzimec
24. 8. Krásně-li o Bartoloměji, vinaři se smějí
28. 8. Jak je teplo o Augustinu, tak bude studeno na Kateřinu

Naši matriky

NAROZENÍ

od 12. 1. do 18. 4. 1985

12. 1. **Petr Schovánek,**
Nový Bydžov - Skochovice 131
20. 1. **Monika Grundzová,**
Nový Bydžov, Osecká 728
26. 1. **Marcela Otrubová,**
Nový Bydžov, Dukelská 1397
29. 1. **Radek Svatoň,**
Nový Bydžov, Klicperova 723
3. 2. **Oskar Holý,**
Nový Bydžov, Dukelská 1022
3. 2. **Zuzana Lakatošová,**
Nový Bydžov, Husova 1394
3. 2. **Jan Kober,**
Nový Bydžov, U plovárny 1415
2. 2. **Petr Chlíbek,**
Nový Bydžov - Sloupno 111
21. 2. **Dušan Bajza,**
Nový Bydžov, ČSA 1550
3. 3. **Andrea Pilařová,**
Nový Bydžov, Fučíkova 889
5. 3. **Eliška Coufalová,**
N. Bydžov - Starý Bydžov 32
6. 3. **Petr Pšenička,**
Nový Bydžov, Dukelská 982
8. 3. **Jonáš Knížek,**
Nový Bydžov, Erbenova 1272
11. 3. **Emil Čenka,**
Nový Bydžov, Husova 1228
14. 3. **Lukáš Fišer,**
Nový Bydžov - Skochovice 96
15. 3. **Jana Vobořilová,**
Nový Bydžov, Jiráskova 596
16. 3. **Pavel Tomáš,**
Nový Bydžov, Na Otmarce 298
29. 3. **Lucie Hladíková,**
Nový Bydžov, B. Smetany 1632
29. 3. **Zbyněk Zejda,**
Nový Bydžov, Revoluční 293
31. 3. **Lucie Demeterová,**
Nový Bydžov, ČSA 1554
3. 4. **Vít Kinčl,**
Nový Bydžov, Fučíkova 854
3. 4. **Tereza Turková,**
Nový Bydžov, Dukelská 984
6. 4. **Michal Zajíc,**
Nový Bydžov, A. Jiráska 596
7. 4. **Táňa Drahokoupilová,**
N. Bydžov - Chudonice, Revoluční 86
9. 4. **Monika Stránská,**
N. Bydžov, Jungmannova 1540
9. 4. **Renata Kuncová,**
Nový Bydžov, J. Nerudy 1652
13. 4. **Štěpánka Skořepová,**
Nový Bydžov, U plovárny 1416
14. 4. **Luboš Půlpán,**
Nový Bydžov, Turkova 1339
18. 4. **Zdenka Haltufová,**
Nový Bydžov, Turkova 1339

SŇATKY

od 2. 2. 1985 do 27. 4. 1985

2. 2. **Tomáš Zavadil,**
Odolena Voda 248, Praha
Hana Hladíková,
Nový Bydžov - Zábědov 1
9. 2. **Aleš Haták,**
Nový Bydžov, Dukelská 1135
Soňa Skalická,
Světlá n. S., Kolovratova 245
9. 2. **Roman Macák,**
Nový Bydžov, V ráji 1307
Marie Nováková,
Smidary - Červeněves 82
9. 2. **Jiří Vitvar,**
Nový Bydžov, Dukelská 1396
Marie Kolínská,
Prasek 105
15. 2. **Josef Bous,**
Nový Bydžov, ČSA 1547
Dagmar Vamberská,
Nový Bydžov, ČSA 1547
16. 2. **Vladimír Hrubý,**
Nový Bydžov, Dukelská 1409
Libuše Gabrielová,
Hořice, Přemyslova 17
23. 2. **Jaroslav Beer,**
Staré Smrkovice 32
Dagmar Drahná,
Nový Bydžov, Osecká 704
2. 3. **Bedřich Mrákota,**
Nový Bydžov, Fučíkova 891
Jana Trojanová,
Nový Bydžov, Fučíkova 891
9. 3. **Jan Stýblo,**
Nový Bydžov, Dukelská 635
Lenka Ječná,
Skřivany, Růžová 191
16. 3. **Věchet Miroslav,**
Nový Bydžov - Vysočany 40
Eva Kulichová,
Nový Bydžov, U plovárny 1416
16. 3. **Jiří Roischol,**
Nový Bydžov, Dukelská 1409
Jana Paulů,
Valtеřice 160
23. 3. **Ladislav Jelínek,**
Nový Bydžov - Sloupno 157
Růžena Flaksová,
Nový Bydžov, U jatek 933
30. 3. **Jaroslav Zmítko,**
Nový Bydžov - Sloupno 38
Lenka Morávková,
Nový Bydžov, Lidická 842
30. 3. **Václav Hnik,**
Loveč 137
Irena Špičáková,
Nový Bydžov - Lužec n. C. 25
6. 4. **Pavel Barvíř,**
Šternberk 1391
Markéta Hnátová,
Nový Bydžov, Revoluční 779
6. 4. **MVDr. Václav Očenášek,**
Nový Bydžov - Metličany 1095
Iveta Jedličková,
Nový Bydžov, Tylova 380
6. 4. **Jaroslav Vodák,**
Nový Bydžov - Zábědov 89
Lenka Pospíšilová,
Nový Bydžov - Zábědov 89
6. 4. **Bohuslav Vízek,**
Nový Bydžov - Lužec n. C. 54
Ivana Šimůnková,
N. Bydžov - Stará Skřeněř 39
6. 4. **Jan Jezdinský,**
Nový Bydžov - Chudonice 73
Jitka Jarošová
Nový Bydžov, Havlíčkova 124
6. 4. **Jiří Kohout,**
N. Bydžov, Čelakovského 565
Lenka Smejkalová,
Vinary - Janovice 60
12. 4. **Petr Kapras,**
Nový Bydžov, Fučíkova 892
Libuše Libánská,
Miletín - Vřešník 45
20. 4. **Martin Stretz,**
Mariánské Lázně 152/2
Marie Večeřová,
Nový Bydžov, Barákova 1579
20. 4. **Václav Zámečník,**
Nepolisy 109
Jitka Kobrová,
Nový Bydžov, Lidická 820
20. 4. **Vladimír Suchánek,**
Nový Bydžov, Revoluční 284
Zdeňka Zmítková,
Nový Bydžov - Chudonice 28
26. 4. **Jaroslav Prokeš,**
Nový Bydžov, Fučíkova 899
Lenka Krejčíková,
Hradištko 127
27. 4. **Vladimír Šenk,**
Nový Bydžov, Smetanova 1147
Světlana Kholová,
Prasek 183
27. 4. **Jaromír Štajer,**
Nový Bydžov, Merendní 1906
Lenka Mališková,
N. Bydžov, Na Švarcavě 1259

ÚMRTÍ

od 24. 1. do 20. 4. 1985

24. 1.	**František Kožíšek**	93 let
27. 1.	**František Černý**	76 let
27. 1.	**Václav Spejchal**	55 let
29. 1.	**Anežka Loudová**	83 let
30. 1.	**Josef Bartoušek**	72 let
31. 1.	**Marie Šebková**	76 let
31. 1.	**Vlasta Zelinková**	77 let
3. 2.	**Antonie Bednářová**	79 let
2. 2.	**Václav Popelka**	87 let
4. 2.	**Zdenka Klozová**	52 let
7. 2.	**Růžena Kulichová**	80 let
16. 2.	**Anna Buriánová**	74 let
17. 2.	**Václav Volný**	72 let
20. 2.	**Václav Trutnovský**	55 let
24. 2.	**Marie Kořínková**	68 let
25. 2.	**Jaroslav Strnka**	63 let
27. 2.	**Růžena Fišerová**	82 let
27. 2.	**Josef Beneš**	64 let
1. 3.	**František Pavlíček**	85 let
7. 3.	**Josef Spejchal**	56 let
9. 3.	**Marie Drábková**	71 let
14. 3.	**Marie Čeřenová**	83 let
15. 3.	**Jaroslav Stříbrný**	72 let
17. 3.	**František Zima**	69 let
17. 3.	**Zdenka Štoková**	78 let
20. 3.	**Jindřich Věříš**	36 let
24. 3.	**Otomar Rochl**	62 let
27. 3.	**Adolf Skalický**	74 let
27. 3.	**Anežka Novotná**	80 let
29. 3.	**František Němec**	65 let
1. 4.	**Josef Věříš**	79 let
8. 4.	**Josef Schovánek**	80 let
10. 4.	**Josef Kafka**	76 let
13. 4.	**Anna Amanová**	75 let
20. 4.	**Marie Zámečníková**	87 let

Připravila matrikářka MěstNV

Povzdech pradědů
S lidstvem to jde od deseti
k pěti;
už i děti našich dětí mají
děti!

Jiří Žáček

Každým rokem jsou letní měsíce obdobím zvýšeného cestovního ruchu. Na příslušníky SNB jsou v tomo období kladeny zvýšené nároky pokud se týká zajištění veřejného pořádku a klidu v době dovolených. Zvýšená koncentrace lidí v rekreačních oblastech, vytváří pro pachatele trestné činnosti nejpříhodnější podmínky. V obvodu oddělení VB Nový Bydžov je za rekreační oblast počítáno koupaliště v Chlumci nad Cidl., Novém Bydžově a písník Pamětník. Nejčastějšími způsoby páchané trestné činnosti jsou krádeže různých věcí, peněz a dopravních prostředků, což je z větší míry zaviněno samotnými poškozenými, jelikož nedbalým postojem k ochraně svého majetku tento jako by přímo nabízeli k odcizení. Nemůže se proto nikdo divit, že v tomto období příslušníci VB budou provádět častější kontroly těchto oblastí se zaměřením na uzamčená jízdní kola, motorová vozidla a zajištění odložených věcí na dekách u koupališť. Dále budou provádět kontroly zajištění a uzamčení rekreačních chat a to zejména v prostoru u obce Zadražany a dále u obce Pamětník. V případě zjištěných závad budou proti viníkům vyvozovány postihy, abychom pachatelům krádeží jejich činnost zamezili.

Rekreační sezóna 1985

Neméně důležitým negativním jevem v rekreační sezóně je trestná činnost páchaná mládeží, která má v období školních prázdnin větší možnost cestování za kulturou a různými zábavami, které se někdy ani za kulturu nedají příliš považovat. Příčinou páchání trestné činnosti mládeží je alkohol, mládeží značně konzumovaný a to i v případech, že taneční zábava je bez podávání alkoholu, jelikož někteří výtečníci si alkohol obstarají již před zábavou. Dále je to nealkoholická toxikomanie, což znamená především čichání prchavých látek jako např. toulen, aceton, čikuli apod. V poslední době byly zjištěny případy, že si někteří jedinci píchají doma vyrobené přípravky. Potom mládež v opojení páchá výtržnosti a dále trestné činy znásilnění, krádeže, neoprávněné užívání cizího motorového vozidla, omezování osobní svobody apod. Rovněž tak v této oblasti budou příslušníci VB proti pachatelům této trestné činnosti nekompromisně postupovat. Bude potřebná i spolupráce všech občanů, kterým není zdravý vývoj naší mládeže lhostejný a zejména by byla potřebná spolupráce rodičů, kteří by se měli sami někdy přesvědčit, jak jejich děti tráví svůj volný čas, nebo jak se chovají při kulturních akcích. Příslušníci VB budou také provádět zvýšené kontroly personálů, kde se podávají alkoholické nápoje, zejména pak tam, kde se soustřeďuje mládež. V případě zjištěných závad bude proti přestupcům nebo i pachatelům trestných činů přísně postupováno.

Musí být snahou všech občanů, aby svým podílem přispěli k zamezení dalšího růstu kriminality a společně s příslušníky SNB, ale i se státními a společenskými organizacemi byl zajištěn v letošní rekreační sezóně klid a veřejný pořádek. To určitě přispěje i k pěkné a klidné dovolené.

Poručík Karel Zima

Činnost OO VB Nový Bydžov v měsíci dubnu

V měsíci dubnu jsme očekávali podstatné zvýšení hustoty silničního provozu. To mělo za následek zvýšení požadavků na dopravní kázeň všech účastníků silničního provozu — nejenom řidičů, ale i chodců a cyklistů. K zajištění plynulosti a bezpečnosti silničního provozu bylo v měsíci dubnu provedeno příslušníky VB několik dopravně bezpečnostních akcí. Při těchto akcích byly kontroly zaměřeny na technický stav motorových vozidel, rychlost jízdy a výchovné působení na dodržování pravidel silničního provozu. Pozornost byla také zaměřena na páchání dopravních přestupků řidičů motorových vozidel, cyklistů i chodců.

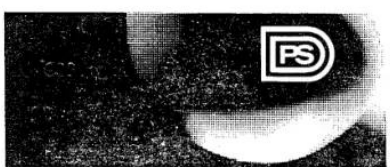
Obvodním oddělením Veřejné bezpečnosti v Novém Bydžově bylo v měsíci dubnu provedeno 7 akcí, při kterých bylo příslušníky VB zjištěno 78 hrubých porušení pravidel silničního provozu. Pro špatný technický stav motorových vozidel muselo býti zadrženo 17ti řidičům osvědčení o technickém stavu. Ne všechny zjištěné přestupky bylo možno řešit napomenutím nebo domluvou, u závažnějších přestupků muselo býti příslušníky VB přistoupeno k blokovému řízení přímo na místě. Zjištění přestupci museli pak vyndat ze svých peněženek finanční částku vyšší než 3.000,— Kčs.

Již v měsíci dubnu, který byl počátkem motoristické sezóny jsme se setkávali i s neukázněnými cyklisty. Tito často ponechávají jízdní kola volně odložená a nezajištěná na různých místech. Tohoto pak využívali různí „pobertové", kteří mohli kola bez jakéhokoliv překonání překážky, tím nejjednodušším způsobem odcizovat. Majitelé jízdních kol, která ponechali nezajištěná na různých místech, se rovněž dopouštějí přestupku proti pravidlům v silničním provozu podle § 20, odst. 10 citované vyhlášky.

Vzhledem na stále zjišťovanou nekázeň některých účastníků silničního provozu bude ze strany příslušníků VB bezpečnosti provozu věnována nadále pozornost i v následujících měsících, neboť dodržování bezpečnosti na silnicích je povinností nás všech.

por. Otto Mastěna

Hezkou a příjemnou dovolenou všem čtenářům Zpravodaje přeje redakce

co dnes uspoříte zítra jako když najdete

DVOJNÁSOB TO PLATÍ O ZVÝHODNĚNÉM

SPOŘENÍ PRO STŘEDNÍ GENERACI

VE KTERÉM SI MŮŽETE ZA PĚT LET USPOŘIT AŽ 60 000 Kčs A DALŠÍCH 8 000 Kčs ZÍSKAT NA ÚROKU A PRÉMII.

SPOŘENÍ JE URČENO ŽENÁM OD 45 DO 57 A MUŽŮM OD 50 DO 60 LET. SPOŘÍ SE PRAVIDELNĚ MĚSÍČNĚ ČÁSTKY OD 100 DO 1000 Kčs.

PRÉMIE VE VÝŠI PĚTINÁSOBKU UKLÁDANÉ ČÁSTKY ZVYŠUJE ÚROKOVÝ VÝNOS Z ÚSPOR NA 5,3 %.

Přihlášky k prémiovému spoření k důchodu přijímají a podrobné informace podají všechny naše pobočky.

ČESKÁ STÁTNÍ SPOŘITELNA
Váš peněžní ústav

NOVOBYDŽOVSKÝ ZPRAVODAJ

Vydává Městské kulturní středisko v Novém Bydžově, nepravidelně. Řídí redakční rada. Odpovědný redaktor PhDr. Jiří Malina. Adresa redakce: MěKS, Revoluční ul. 774, 504 01 Nový Bydžov, tel. 23413.

Povoleno OK ONV v Hradci Králové pod čj. 218/72. Tisknou Východočeské tiskárny n. p. v Novém Bydžově. Náklad 2 000 výtisků. Mimobydžovským zájemcům zasíláme časopis poštou po zaplacení předplatného 24 Kčs.

Uzávěrka příštího čísla 31. 8. 1985